

EASO

**Praktiskā rokasgrāmata par
izcelsmes valsts informācijas
izmantošanu ierēdņiem,
kuri izskata starptautiskās
aizsardzības pieteikumus,
patvēruma pieteikumu izskatīšanai**

*EASO praktisko
rokasgrāmatu sērija*
2020. gada decembris

EASO

**Praktiskā rokasgrāmata par
izcelsmes valsts informācijas
izmantošanu ierēdņiem,
kuri izskata starptautiskās
aizsardzības pieteikumus,
patvēruma pieteikumu izskatīšanai**

EASO praktisko

rokasgrāmatu sērija

2020. gada decembris

Manuskripts pabeigts 2020. gada novembrī

Ne Eiropas Patvēruma atbalsta birojs (*EASO*), ne personas, kas rīkojas *EASO* vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022

Print	ISBN 978-92-9400-176-4	doi:10.2847/032848	BZ-04-19-324-LV-C
PDF	ISBN 978-92-9400-173-3	doi:10.2847/38469	BZ-04-19-324-LV-N
HTML	ISBN 978-92-9400-175-7	doi:10.2847/21268	BZ-04-19-324-LV-Q

© Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, 2020

Titullapas attēls: *mmpile* © *iStock*, 2019

Karoga attēls, 11. lpp.: *Pe3check* © *iStock*, 2017

Puzles attēls, 14. lpp.: adaptēts no *Quarta_* © *iStock*, 2017

Irākas karoga attēls, 20. lpp.: *Pomogayev* © *iStock*, 2018

Sīrijas karoga attēls, 20. lpp.: *-ELIKA-* © *iStock*, 2017

Kamerūnas karoga attēls, 21. lpp.: *Fredex8* © *iStock*, 2017

Kolumbijas karoga attēls, 21. lpp.: *Poligrafistka* © *iStock*, 2015

Atļauts reproducēt, norādot avotu. Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko *EASO* nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Par praktisko rokasgrāmatu

Kāpēc šī praktiskā rokasgrāmata tika izstrādāta? Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (EASO) pamatuzdevums ir atbalstīt Eiropas Savienības dalībvalstis (dalībvalstis), izmantojot kopīgu apmācību, kopējus kvalitātes standartus un kopēju izcelsmes valstu informāciju (IVI), kā arī citus pasākumus. EASO atbalsta arī Eiropas Savienības asociētās valstis (turpmāk tekstā kopā ar dalībvalstīm – ES+ valstis). Saskaņā ar savu vispārējo mērķi atbalstīt dalībvalstis kopējo standartu un augstas kvalitātes procesu sasniegšanā kopējā Eiropas patvēruma sistēmā (KEPS) EASO izstrādā kopīgus praktiskus rīkus un norādījumus.

EASO praktiskā rokasgrāmata par izcelsmes valsts informācijas izmantošanu ierēdņiem, kuri izskata starptautiskās aizsardzības pieteikumus ir izstrādāta kā praktisks palīg līdzeklis ierēdņiem ikdienas darbā Eiropas Savienībā un ārpus tās.

Šīs praktiskās rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt ierēdņiem izmantot IVI dažādos procedūras posmos – sagatavojoties personiskai intervijai un vadot to, un izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

Kā šī praktiskā rokasgrāmata tika izstrādāta? Šo rokasgrāmatu izstrādāja ES+ valstu eksperti, saņemot vērtīgu ieguldījumu no Austrijas Izcelsmes valstu un patvēruma izpētes un dokumentācijas centra (ACCORD) un ARC Foundation. Vērtīgs ieguldījums tika saņemts arī no ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos (UNHCR) rokasgrāmatas iepriekšējo versiju izstrādē; pabeigtajā rokasgrāmatā nav obligāti jāatspoguļo UNHCR nostāja. Procesu veicināja un koordinēja EASO. Pirms rokasgrāmatas izstrādes pabeigšanas notika konsultācijas ar visām ES+ valstīm.

Kam vajadzētu izmantot šo praktisko rokasgrāmatu? Šī rokasgrāmata galvenokārt ir paredzēta valsts atbildīgo iestāžu ierēdņiem, intervētājiem un lēmumu pieņēmējiem. Turklāt šīs ir noderīgs rīks kvalitātes speciālistiem un juridiskajiem konsultantiem, kā arī jebkurai citai personai, kura strādā vai ir iesaistīta starptautiskās aizsardzības jomā ES kontekstā. Praktiskā rokasgrāmata ir paredzēta dažādu pieredzes līmeņu ierēdņu vajadzībām – gan jauniem, gan pieredzējušiem ierēdņiem profesionālai pilnveidei un atgādinājumam.

Kas ir ietverts šajā praktiskajā rokasgrāmatā? Šajā rokasgrāmatā galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, kā ierēdņi izmanto IVI savā ikdienas darbā starptautiskās aizsardzības procedūrās. Rokasgrāmata nesniedz norādījumus IVI pētniekiem. Lai saņemtu specializētus norādījumus IVI izpētei, skatiet [EASO izcelsmes valsts informācijas \(IVI\) ziņošanas metodiku](#) un [EASO izcelsmes valsts informācijas \(IVI\) ziņojumu rakstīšanas un uzziņu rokasgrāmatu](#). Šajā rokasgrāmatā nav iekļauta specializēta informācija par medicīnisko IVI. Attiecībā uz medicīnisko IVI EASO ir izstrādājis EASO apmācību programmas moduli par medicīnisko izcelsmes valsts informāciju (*MedCOI*).

Kā lietot šo praktisko rokasgrāmatu? Praktiskā rokasgrāmata ietver: 1) norādījumus starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas procedūras dažādajiem posmiem, izgaismojot IVI lomu un standartus; un 2) kontrolsarakstu kā praktisku atgādinājumu par ieteicamajiem soļiem dažādos starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas procedūras posmos saistībā ar IVI izmantošanu.

Kāda ir praktiskās rokasgrāmatas atbilstība valstu tiesību aktiem un praksei? Šis ir ieteikuma rakstura konverģences instruments, lai veicinātu prakses saskaņošanu. Šis instruments nav juridiski saistošs. Tajā ir atspoguļota kopējā vienošanās par standartiem un paredzēta īpaša vieta valstu dispersijām tiesību aktos, vadībā un praksē.

Kā šī praktiskā rokasgrāmata saistīta ar citiem EASO atbalsta rīkiem? Tāpat kā visi EASO atbalsta rīki *EASO praktiskā rokasgrāmata lietu darbiniekiem par izcelsmes valsts informācijas izmantošanu* balstās uz KEPS standartiem. Tā ir izstrādāta šajā pašā satvarā un uzskatāma par papildinājumu citiem pieejamiem EASO instrumentiem. Galvenais apsvērums bija tās saskanība ar minētajiem rīkiem, it īpaši attiecībā uz cieši saistīto EASO apmācības programmas moduli par IVI un *EASO IVI izpētes metodiku*. EASO praktiskās rokasgrāmatas [par pierādījumu izvērtēšanu](#), [personisku interviju](#), [kvalificēšanu starptautiskajai aizsardzībai](#) un [izslēgšanu](#) arī veidoja vērtīgus informācijas avotus šī rīka izstrādē, tāpat kā praktiskā rokasgrāmata tiesām par izcelsmes valsts informāciju.

Visas EASO praktiskās rokasgrāmatas un rīki ir pieejami tīmekļa vietnē: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

Saturs

Par praktisko rokasgrāmatu	5
Saīsinājumi	8
Ievads.....	9
1. IVI galvenās īpašības	10
1.1. Kas ir IVI?	10
1.2. Kāpēc IVI ir obligāti jāizmanto?	11
1.3. Svarīgi procedurālie jēdzieni, izmantojot IVI	13
1.4. IVI kvalitātes standarti	13
1.5. Avotu izvērtēšanas nozīmīgums	16
1.6. IVI un konkrētai valstij adresētās vadlīnijas	17
2. IVI un starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana.....	19
2.1. Dažādās IVI lomas izskatīšanas procesā	19
2.2. Izpētes jautājumu formulēšana.....	21
3. IVI izmantošana dažādos starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas posmos	25
3.1. Sagatavošanās personiskajai intervijai	26
3.2. Personiskās intervijas vadīšana	29
3.3. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšana.....	33
3.4. Atsauce lēmumā.....	44
4. Izslēgšana	45
4.1. Elementi, kas rada nepieciešamību pēc izslēgšanas izskatīšanas	46
4.2. Konstatētu izslēgšanas rādītāju papildu pārbaude.....	48
5. IVI izpēte un IVI avoti.....	50
5.1. Dažādie IVI avotu veidi	50
5.2. Praktiski padomi ierēdņiem IVI pamatzpētes veikšanā	57
Pielikums. KontROLSaraksts.....	60

Saīsinājumi

ACCORD	Austrijas Izcelsmes valstu un patvēruma pētniecības un dokumentācijas centrs
Bēgļu konvencija	Konvencija par bēgļa statusu (1951. gads), kurā veikti grozījumi ar tās Protokolu (1967. gads), Eiropas Savienības patvēruma tiesību aktu kopumā dēvēta arī par Ženēvas konvenciju
Dalībvalstis	Eiropas Savienības dalībvalstis
EASO	Eiropas Patvēruma atbalsta birojs
ECT	Eiropas Cilvēktiesību tiesa
ES+ valstis	Eiropas Savienības dalībvalstis un asociētās valstis
IAA	iekšējās aizsardzības alternatīva
ISIS	organizācija "Irākas un Sīrijas islāma valsts"
IVI	izcelsmes valsts informācija
KEPS	Kopējā Eiropas patvēruma sistēma
NVO	nevalstiska organizācija
Pārstrādātā KD	Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta versija)
PPD pārstrādātā versija	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija)
PRADO	autentisku personu apliecinošu un ceļošanas dokumentu publiskais reģistrs tiešsaistē
SVO	starpvaldību organizācija
UNHCR	Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs

Ievads

Izcelsmes valsts informācijai (IVI) ir izšķiroša nozīme pieteikumu pārbaudē starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai. Tā ļauj ierēdņiem izvērtēt pieteikuma iesniedzēju paziņojumus un citus pierādījumus par vajadzību pēc aizsardzības un noteikt, vai pieteikuma iesniedzējs kvalificējas starptautiskās aizsardzības statusa iegūšanai.

EASO praktiskā rokasgrāmata par izcelsmes valsts informācijas izmantošanu ierēdņiem, kuri izskata patvēruma pieteikumus balstās uz Kvalificēšanas direktīvas (pārstrādātā versija) (turpmāk – pārstrādātā KD) ⁽¹⁾ un Patvēruma procedūru direktīvas (pārstrādātā versija) (turpmāk – PPD (pārstrādātā versija) tiesību normām ⁽²⁾). Tā atbalsta tiesību normu pareizu piemērošanu, norādot uz IVI standartiem un izgaismojot IVI lomu starptautiskās aizsardzības procedūru dažādos posmos.

Praktiskajā rokasgrāmatā galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, kā ierēdņi izmanto IVI starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanā. Izskatīšanas procedūras sarežģītības dēļ rokasgrāmatā ir sniegti arī noderīgi ieteikumi un vispārīgāka rakstura norādījumi par IVI izmantošanu izskatīšanas procesā. Tajā ir ietverta arī informācija saistībā ar IVI izpēti veikšanu, kā arī metodika, lai sniegtu atbalstu tiem ierēdņiem, kas meklē IVI. Tas ir īpaši svarīgi gadījumos, kad nav pieejami IVI eksperti vai speciāla IVI vienība. Lai gan šajā rokasgrāmatā tiek sniegti ieteikumi par IVI izpēti, izmantošanu un metodiku, tā nevar aizstāt IVI ekspertu vai specializētās IVI vienības zināšanas. Ja IVI eksperti vai specializētā IVI vienība nav pieejama, ierēdņim iesaka pilnveidot savas zināšanas, piemēram, lasot [EASO IVI izpēti metodiku](#) un citus dokumentus, kas ir publicēti EASO IVI sektorā. Ieteicams arī sekot EASO apmācību programmas modulim par izcelsmes valsts informācijas tēmu. Ja IVI eksperti ir pieejami, ir vēlamas regulāras konsultācijas ar viņiem.

Praktiskajai rokasgrāmatai ir piecas nodaļas. Ievada nodaļā ir izskaidrots, kas ir IVI un kādēļ ir nepieciešams izmantot IVI. Tajā ir noteikti kvalitātes standarti un procedurālie jēdzieni, kurus piemēro IVI izmantošanai, un ir aprakstīts, kā nodrošināt augstas kvalitātes IVI izmantošanu. Turpmākajās rokasgrāmatas nodaļās tiek aplūkota IVI praktiska izmantošana dažādos patvēruma procedūras posmos, proti, gatavojot un vadot personisko interviju un veicot starptautiskās aizsardzības pieteikuma ticamības izvērtēšanu un risku novērtēšanu. Šajā daļā ir sniegti ieteikumi par IVI izmantošanu, a) lai pārbaudītu pieteikuma iesniedzēja identitāti un izcelsmes valsti; b) lai varētu izvērtēt prasības ticamību; un c) lai varētu izvērtēt bailes, atgriežoties atpakaļ. Šajās rokasgrāmatas nodaļās ir ietverta praktiska informācija saistībā ar pieteikuma izskatīšanu un IVI metodiku. Noslēguma sadaļās ir sniegta informācija par IVI avotiem un ieteikumi IVI izpētei.

Lai labāk aprakstītu IVI izmantošanu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procesā, visā praktiskajā rokasgrāmatā ir lietoti dažādi piemēri, pamatojoties uz četriem konkrētiem patvēruma pieprasīšanas gadījumiem. Tie ietver patvēruma meklētājus no Kamerūnas, Kolumbijas, Irākas un Sīrijas. Jāatzīmē, ka nevajadzētu izdarīt vispārīgus secinājumus, pamatojoties uz šiem piemēriem, kas tiek izmantoti tikai izglītojošiem mērķiem. Tāpat jāņem vērā rokasgrāmatā sniegtās IVI aktualitāte, kas var novēcot.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīva 2011/95/ES](#) (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādātā versija).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīva 2013/32/ES](#) (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādātā versija).

1. IVI galvenās īpašības

1.1. Kas ir IVI?

IVI attiecas uz informāciju par izcelsmes valstīm, pastāvīgo dzīvesvietu un tranzīta vai atgriešanās valstīm, ko izmanto starptautiskās aizsardzības pieteikumu individuālās izvērtēšanas procedūrās. IVI var izmantot arī ar patvērumu nesaistītu migrācijas lietu kontekstā, piemēram, izvērtējot ar veselības jautājumiem saistītus pieteikumus (sk. tālāk tekstā). IVI mērķis ir atbildēt uz jautājumiem par izcelsmes valstīm, piemēram, saistībā ar sociāli ekonomisko, tiesisko, politisko, cilvēktiesību, drošības un humanitāro situāciju vai konfliktu konkrētajā laikā ⁽³⁾.

Izcelsmes valsts medicīniskā informācija (medicīniskā IVI) attiecas uz specifisku medicīnisko un ar veselību saistīto informāciju trešo valstu valstspiederīgo izcelsmes valstīs, kas ir būtiska ar veselību saistīto pieteikumu izskatīšanā.

IVI kvalitāte ir atkarīga no tās avotiem. Ja vien iespējams, IVI vajadzētu iegūt no dažādiem publiski pieejamiem avotiem. Dažkārt informācija var būt konfidenciāla/ierobežotas pieejamības vai avots var būt konfidenciāls/anonīms drošības un citu apsvērumu dēļ. Šādos gadījumos ir jānoskaidro avota kvalitāte un uzticamība.

Lai informāciju atzītu par IVI, ir būtiski, lai informācijas avotam **nebūtu iegūto tiesību** attiecībā uz individuāla starptautiskās aizsardzības pieteikuma iznākumu.

Ir svarīgi zināt arī to, ka pieteikuma iesniedzēja iesniegtie personīgie dokumenti nav IVI.

IVI var izmantot dažādos procedūras posmos: intervijas sagatavošanā, intervijas veikšanas laikā un izskatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu. IVI palīdz iepazīties ar vispārējo politisko, drošības un/ vai sociāli ekonomisko situāciju izcelsmes valstī un sniedz atbalstu, izskatot starptautiskās aizsardzības pieteikuma būtību.

IVI nediktē lēmumu pieņemšanu, bet gan sniedz atbalstu pierādījumu izvērtēšanā. Tā nodrošina valsts ieteikumus un juridisko izvērtējumu, bet nav tajā iesaistīta.

Lai arī IVI ir svarīga starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšanā, **IVI ir ierobežojumi**. IVI reti ir izšķiroša loma secinājumu izdarīšanā attiecībā uz prasības pamatotību, un to nevar izmantot, lai atbildētu uz visiem ar lietu saistītajiem jautājumiem. Pakāpe, kādā tā var atbalstīt individuālas lietas izvērtēšanu, ir atkarīga no dažādiem faktoriem, tostarp tik lielā mērā, cik prasība ir balstīta uz personīgajiem apstākļiem, vai to, cik labi informācija par konkrēto tēmu ir dokumentēta konkrētajā izcelsmes valstī. Ziņošanas ierobežojumi vai grūtības izcelsmes valstī var ierobežot informācijas par konkrētu tēmu pieejamību, kas tādējādi ir vienmēr jāņem vērā.

⁽³⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 5. lpp.

IVI nodrošina kontekstu vai attiecīgi raksturo pieteikuma iesniedzēja notikumu atstāstu, un tā sniedz atskaites sistēmu, kas palīdz saprast un novērtēt iespējamo risku nākotnē. Gadījumā, ja ir iegūts maz informācijas vai informāciju nevar apstiprināt, tas ir jāņem vērā, izvērtējot sniegtos paziņojumus un pierādījumus. Tomēr IVI trūkums nenozīmē, ka notikums nav noticis, ka situācija nav bijusi vai ka persona vai organizācija neeksistē.

1.2. Kāpēc IVI ir obligāti jāizmanto?

Pienākums izmantot IVI, izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumus, izriet no ES tiesību aktiem, it īpaši no divām galvenajām direktīvām, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu – pārstrādātajām KD un PPD versijām –, kā arī no Eiropas tiesu prakses, it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūras ⁽⁴⁾.

pārstrādātās KD 4. panta 3. punkta a) apakšpunkts

Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtējums jāveic individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju, un, to darot, jāņem vērā:

a) visi būtiskie fakti, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu; tostarp izcelsmes valsts normatīvie akti un veids, kādā tie tiek piemēroti.

PPD pārstrādātā versija, 10. panta 3. punkta b) apakšpunkts

Dalībvalstis nodrošina, ka atbildīgās iestādes lēmumi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem tiek pieņemti pēc atbilstīgas izskatīšanas. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka:

(..)

b) tiek iegūta precīza un aktualizēta informācija no dažādiem avotiem, piemēram, no *EASO* un *UNHCR*, un attiecīgām starptautiskām cilvēktiesību organizācijām par vispārējo situāciju, kas valda pieteikuma iesniedzēju izcelsmes valstīs un, vajadzības gadījumā, valstīs, caur kurām tie ir izbraukuši, un ka šāda informācija ir pieejama darbiniekiem, kas ir atbildīgi par pieteikumu izskatīšanu un lēmumu pieņemšanu;

⁽⁴⁾ Vairāk piemēru no ECT spriedumiem var atrast EASO, *Praktiskā rokasgrāmata tiesām par izcelsmes valsts informāciju – tiesu prakses apkopojums*, 2018. gads.

ECT tiesu prakse	
Lietas nosaukums	Atslēgvārdi / būtiskums / galvenie punkti
<i>Sufi un Elmi pret Apvienoto Karalisti</i>	Izvērtējot nozīmību, kāda ir piešķirama valsts materiālam, jāņem vērā tā avots, it īpaši tā neatkarība, uzticamība un objektivitāte. Attiecībā uz ziņojumiem visi vērā ņemamie aspekti ir iestāde un autora reputācija, izmeklēšanas nozīmība tās veikšanas līdzekļiem, secinājumu saskanība un citu avotu sniegtais apstiprinājums. Jāņem vērā arī materiāla autora klātbūtne un ziņošanas spējas konkrētajā valstī ⁽⁵⁾ .
<i>Saadi pret Itāliju</i>	Attiecībā uz avota uzticamību tiesa norāda uz iestādi un ziņojumu autoru reputāciju, izmeklēšanas nozīmību pēc tās veikšanas līdzekļiem, faktu, ka saistībā ar konkrētajiem jautājumiem secinājumi ir savstarpēji saskanīgi un ka vairāki citi avoti ir apstiprinājuši šos secinājumus pēc būtības. Tiesa bieži uzskata par svarīgu informāciju, kas ir iekļauta jaunākajos ziņojumos no neatkarīgām starptautiskajām cilvēktiesību aizsardzības asociācijām, piemēram, <i>Amnesty International</i> vai valdības avotiem, tostarp ASV Ārlietu ministrijas ⁽⁶⁾ .
<i>Salah Sheekh pret Nīderlandi</i>	Tiesai jāpārlicinās, ka līgumslēdzējas valsts iestāžu veiktais izvērtējums ir adekvāts un ka to pietiekami pamato iekšzemes materiāli, kā arī materiāli, kas ir iegūti no citiem uzticamiem un objektīviem avotiem, piemēram, citām līgumslēdzējām valstīm vai valstīm, ar kurām netiek slēgts līgums, Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūrām un labas reputācijas nevalstiskajām organizācijām (NVO) ⁽⁷⁾ .
Vairāk piemēru ir pieejami EASO, <i>Praktiskā rokasgrāmata tiesām par izcelsmes valsts informāciju – tiesu prakses apkopojums</i> , 2018. gads	

Dalībvalstīm ir pienākums izmeklēt pārstrādātās KD 4. pantā uzskaitītos elementus, un tas nav saistīts ar pieteikuma iesniedzēja pienākumu pamatot pieteikumu. Šis pienākums cita starpā nosaka informācijas par izcelsmes valsti iegūšanu. Tas ir īpaši svarīgi situācijās, kad pierādījumu slogs tiek pārnests uz atbildīgo iestādi, piemēram, piemērojot iekšējās aizsardzības alternatīvu (IAA) vai apsverot izslēgšanu (sk. 3.3.3. sadaļu “Iekšējā aizsardzība” un 4. nodaļu “Izslēgšana”).

⁽⁵⁾ ECT, 2011. gada 28. jūnija spriedums, *Sufi un Elmi pret Apvienoto Karalisti*, Nr. 8319/07 un 11449/07, ECLI:CE:ECHR:2011:0628JUD000831907.

⁽⁶⁾ ECT 2008. gada 28. februāra spriedums, *Saadi pret Itāliju*, Nr. 37201/06, ECLI:CE:ECHR:2008:0228JUD003720106.

⁽⁷⁾ ECT 2007. gada 11. janvāra spriedums, *Salah Sheekh pret Nīderlandi*, Nr. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804.

1.3. Svarīgi procedurālie jēdzieni, izmantojot IVI

Procedurālie jēdzieni ir svarīgi IVI izpētes veikšanā, bet tiem ir vēl lielāka nozīme, kad IVI tiek piemērota un izmantota, izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumus.

Galvenās **procedurālās koncepcijas** IVI izpētē un izmantošanā ⁽⁸⁾ ir:

- Patvēruma tiesvedībā iesaistīto pušu **procesuālo tiesību vienlīdzība** attiecībā uz piekļuvi informācijai apelācijas tiesvedībā. Šī principa mērķis ir nodrošināt taisnīgu procedūru. Lai tiesiskās aizsardzības līdzeklis būtu efektīvs, visiem lietas dalībniekiem ir nepieciešama piekļuve informācijai, ar kuru tiek pamatots lēmums, ja vien informācija nav klasificēta. Ja ir jāizpauž informācija, kas ir klasificēta kā “ierobežotas pieejamības” informācija, lūdzam ņemt vērā valstī pieņemto praksi.
- **Pēc iespējas vairāk izmantot publisko informāciju**, jo pieteikuma iesniedzējs, lēmēj institūcijas un tiesu iestādes var izskatīt un rūpīgi pārbaudīt publiski pieejamo informāciju. Tomēr var būt situācijas, kad avots ir konfidenciāls/anonīms, piemēram, drošības un avota aizsardzības apsvērumu dēļ. Citās situācijās informācija var būt klasificēta kā konfidenciāla / ierobežotas pieejamības informācija, kas nav paredzēta izplatīšanai ārpus tiešās tiesvedības. Šādos gadījumos informācija ir jāizvērtē, jāizsver un piemēroti jāizmanto saistībā ar citiem pierādījumiem. Tāpat arī apelācijas sūdzības gadījumā tiesai jāļauj ievērot pušu procesuālo tiesību vienlīdzību, veicot nepieciešamos aizsardzības pasākumus attiecībā uz informācijas konfidencialitāti.
- **Datu aizsardzība.** Pieteikuma iesniedzēja personas dati un informācija, ar kuru ir iespējams identificēt pieteikuma iesniedzēju, ir jāaizsargā, un to nekad – ne tieši, ne netieši – nedrīkst kopīgot ar iespējamo vajātāju.

1.4. IVI kvalitātes standarti

KD un PPD pārstrādātajās versijās ne tikai nosaka pienākumu ņemt vērā IVI, bet arī ievērot atzītos IVI kvalitātes standartus ⁽⁹⁾.

IVI **kvalitātes standartus** avotu izvērtējumam un informācijas validēšanai ir izstrādājušas dažādas ieinteresētās personas starptautiskajā ⁽¹⁰⁾ un ES līmenī. 2008. gada ES Kopīgajās vadlīnijās par IVI apstrādi ⁽¹¹⁾, 2013. gada ACCORD apmācību rokasgrāmātā ⁽¹²⁾, 2019. gada EASO IVI ziņojumu metodikā ⁽¹³⁾ un ECT tiesu praksē, starp citu, ir izmantoti daudzi kopīgie, it īpaši tālāk aprakstītie standarti.

⁽⁸⁾ ACCORD, *Izcelsmes valsts informācijas izpētes apmācību rokasgrāmata*, 2013. gada redakcija, 36.–38. lpp.

⁽⁹⁾ PPD pārstrādātās versijas 39. apsvēruma un pārstrādātās KD 8. panta 2. punkts.

⁽¹⁰⁾ Iepriekšējos standartus izstrādāja UNHCR, *Izcelsmes valsts informācija: Ceļā uz ciešāku starptautisko sadarbību*, 2004. gada februāris; Starptautiskā Tiesnešu asociācija bēgļu tiesību jomā, *Tiesu kritēriji izcelsmes valsts informācijas (IVI) izvērtēšanā: kontrolsaraksts*, 2006. gada novembris.

⁽¹¹⁾ EIVI, *ES Kopīgās vadlīnijas par izcelsmes valsts informācijas (IVI) apstrādi*, 2008. gada aprīlis.

⁽¹²⁾ ACCORD, *Izcelsmes valsts informācijas izpētes apmācību rokasgrāmata*, 2013. gada redakcija.

⁽¹³⁾ EASO, *Izcelsmes valstu informācijas (IVI) ziņošanas metodika*. 2019. gada jūnijs.

1. attēls. IVI kvalitātes standarti

Neitralitāte	IVI izpēte ir jāveic neitrālā veidā, necenšoties atbalstīt noteiktu iznākumu vai secinājumu.
Uzticamība	Lēmumi par starptautiskās aizsardzības vajadzību jāpamato ar IVI no uzticamiem avotiem, ņemot vērā avota uzticamību, politisko un ideoloģisko kontekstu, kā arī tā pilnvaras, ziņošanas metodiku, finansējumu, raksturojumu un motivāciju.
Līdzsvars	Tā kā katram avotam ir sava perspektīva un nozīmība, ir jāizmanto dažādi avoti un dažādi avotu veidi, lai iegūtu pēc iespējas visaptverošu un līdzsvarotu priekšstatu.
Aktualitāte	Jāizmanto jaunākā vai nesenākā un laikum atbilstoša IVI. Dažreiz drīkst izmantot IVI, kas nav aktuāla attiecīgā gadījumā (atsauce uz pagātnes notikumiem, kas jāpārbauda, vai vēsturiskā konceptuālā raksturojuma sniegšana par tēmu).
Objektivitāte	IVI jābūt pamatotai ar faktiem, un to nedrīkst ietekmēt emocijas, spekulācijas un personīgi vai grupu aizspriedumi, intereses vai neobjektivitāte.

Precizitāte	Jābūt atbilstībai starp paziņojumu vai viedokli, vai informāciju ar faktisko realitāti vai patiesību. Precizitāti var nodrošināt, veicot informācijas divkārtu pārbaudi un apstiprināšanu.
Pārredzamība	IVI ir jāsniedz skaidri, un tās nozīmi nedrīkst sagrozīt. Jābūt skaidrībai, saprotamībai un noteiktībai attiecībā uz metodēm, ar kuru palīdzību tiek pieņemti izpētes lēmumi un tiek iegūta, izvērtēta un sniegta informācija.
Izsekojamība	Pakāpe, līdz kurai var identificēt informācijas primāro un/vai sākotnējo avotu. IVI jāsniedz visas atsauces un skaidri citāti, lai lasītāji varētu neatkarīgi pārbaudīt un izvērtēt informāciju. Katrai informācijas daļai jābūt izsekojamai līdz tās avotam, vēlams līdz sākotnējam avotam.
Nozīmība	IVI ir nozīmīga, ja tās pamatā ir jautājumi, kuri rodas no juridiskiem jēdzieniem bēgļu un cilvēktiesību jomā, vai jautājumi, kuri izriet no pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem un ir cieši saistīti ar faktu, notikumu vai noskaidrojamo lietu.

Šie standarti nodrošina to, ka IVI atbilst visām nepieciešamajām procedurālajām un kvalitātes prasībām, lai varētu to izmantot starptautiskās aizsardzības procedūrās. Tām ir sava loma visas starptautiskās aizsardzības procedūras dažādos posmos, it īpaši:

- **formulējot izpētes jautājumus, pamatojoties uz izskatāmo lietu:** lai nodrošinātu to, ka IVI izpētes tēmas ir nozīmīgas attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja paziņojumu būtiskajiem elementiem un galvenajiem juridiskajiem jautājumiem, uz kuriem jārod atbildes, izskatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu,
- **veicot IVI izpēti:** lai nodrošinātu to, ka izpēte tiek veikta neitrāli, necenšoties atbalstīt noteiktu iznākumu vai secinājumu, – lai panāktu iespējami maksimālu kvalitāti un pamatotību,
- **atlasot, izvērtējot un apstiprinot dažādus informācijas avotus:** lai garantētu, ka IVI tiek iegūta no uzticamiem avotiem un ka tiek izmantots plašs avotu klāsts un līdzsvarota struktūra,
- **izvērtējot IVI:** lai nodrošinātu to, ka avoti un informācija atbilst lietai, ir uzticami, precīzi un aktuāli (vai laikam atbilstoši) saskaņā ar IVI kvalitātes standartiem,
- **atsaucoties uz IVI lēmumos:** lai nodrošinātu neitrālu informācijas sniegšanu un atsaukšanos uz IVI izsekojamā un pārredzamā veidā.

Ja IVI tiek atlasīta no dažādiem avotiem, gan avoti, gan informācija ir jāizvērtē saskaņā ar kvalitātes kritērijiem. Lūdzam ņemt vērā, ka pastāv atšķirība starp “informāciju” un “avotu”. Šajā praktiskajā rokasgrāmatā tiek izmantotas EASO IVI ziņošanas metodikā lietotās definīcijas ⁽¹⁴⁾.

- **Informācija** ir saturs vai dati, ko sniedz avots.
- **Avots** ir līdzeklis, persona vai iestāde, kas sniedz informāciju:
 - Primārais avots ir cieši vai tieši saistīts ar notikumu, faktu vai lietu (t. i., sniedz informāciju no pirmavotiem).
 - Sākotnējais avots dokumentē notikumu, faktu vai lietu tieši no avota pirmo reizi. Sākotnējais avots var būt arī primārais avots.
 - Sekundārais avots reproducē vai atsaucas uz informāciju no sākotnējā avota (vai citiem sekundārajiem avotiem).

Ir svarīgi arī nodalīt avotus un datubāzes/portālus. Datubāze/portāls parasti ir platforma, kas ietver informāciju no daudziem dažādiem avotu veidiem. Datubāze/portāls ir informācijas sniedzējs, bet pats par sevi tas parasti nav avots. Plašāku informāciju par IVI portāliem un datubāzēm var atrast [5. nodaļā “IVI izpēte un IVI avoti”](#).

1.5. Avotu izvērtēšanas nozīmīgums

Lai izvērtētu, vai avoti ir uzticami un sniedz precīzu un atbilstīgu informāciju saistībā ar lietu, vienmēr ir nepieciešams izvērtēt katru avotu atsevišķi pēc tā īpašībām attiecībā pret kvalitātes standartiem. Tas palīdzēs panākt maksimālo iespējamo IVI kvalitātes nodrošināšanu saskaņā ar kopīgiem standartiem. Tādējādi ir ļoti svarīgi apzināties kritērijus avotu izvērtēšanai un informācijas validēšanai.

Lai gan praksē avotu izvērtēšana un informācijas validēšana ⁽¹⁵⁾ bieži tiek veikta kopā, tie ir divi atšķirīgi jēdzieni. Avotu izvērtēšana ir saistīta ar avota kvalitāti. Piemēram, augstas kvalitātes ziņojumā no uzticama avota var būt novecojusi informācija tikai tādēļ, ka ir pagājis laiks, kurā ir bijuši jauni notikumi. Tas nenovedīs pie secinājuma, ka avots pats par sevi nav uzticams. Tas nozīmē tikai to, ka jāatrod aktuālāka informācija, lai pārbaudītu un apstiprinātu informāciju. No avota izvērtējuma var arī secināt to, ka konkrēts avots nav uzticams vispārīgi vai attiecībā uz noteiktām tēmām, vai arī to var izmantot viena viedokļa aprakstīšanai, bet ne objektīvam situācijas aprakstam. Plašāku informāciju par avotu izvērtējumu var atrast *EASO Izcelsmes valstu informācijas (IVI) ziņošanas metodikā* ⁽¹⁶⁾.

Informācija ir precīza, ja tā patiesi ataino notikumu vai situāciju. Objektivitāte ir īpašība, kas ir pamatota ar faktiem, un to nedrīkst ietekmēt emocijas, spekulācijas un personīgi vai grupu aizspriedumi, intereses vai neobjektivitāte. Informācija ir aktuāla, ja tā ir visjaunākā pieejamā informācija, tostarp situācijas, kad informācija nav nesena, bet apstākļi nav mainījušies kopš informācijas sniegšanas. Izvērtējot avota uzticamību, var noderēt šādi “avota izvērtējuma” jautājumi.

⁽¹⁴⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 12.–14. lpp.

⁽¹⁵⁾ Validēšana ir informācijas izvērtēšanas process. Informācijas validēšanu var veikt, rūpīgi pārbaudot katra avota sniegtās informācijas izcelsmi un veicot informācijas divkārtu pārbaudi, apstiprināšanu un saskaņošanu ar informāciju no citiem avotiem. EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 14.–15. lpp.

⁽¹⁶⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs.

Kas sniedz informāciju? Vai tas ir skaidrs, vai arī avots ir anonīms? Kādas ir tā pilnvaras? Kāda ir tā reputācija? Vai avotam ir specifiskas zināšanas, kas padara to par “ekspertu” izskatāmajā jautājumā? Vai avotam piemīt zināma neobjektivitāte? Kādā kontekstā avots darbojas?

Kāda informācija tiek sniegta? Kāds ir sniegtās informācijas raksturs (piem., raksts medijos, aculiecinieka ziņojums, paziņojums presei, atzinuma daļa, nostājas dokuments utt.)? Cik lielā mērā tā ir pamatota ar faktiem un dokumentēta? Vai tā tiek sniegta neatkarīgi no avota motivācijas?

Kādēļ avots sniedz šo informāciju? Kāda ir avota darba kārtība vai pilnvaras? Vai avotam ir īpašas intereses (piem., informēt, atbalstīt, piesaistīt līdzekļus utt.)?

Kā informācija tiek sniegta? Vai materiāls tiek nodrošināts objektīvā un pārskatāmā veidā? Vai ir skaidrs, kādas izpētes metodes tiek izmantotas? Kā avots ievāc informāciju? Vai raksta valoda un stils ir neitrāls vai neobjektīvs? Vai informācija ir izsekojama un informācijas avots pārskatāms?

Kad informācija tika iegūta, un kad tā tika sniegta ⁽¹⁷⁾?

Aplūkojot dažādus avotus, var rasties jautājums, vai konkrēti avoti ir vērtīgāki vai uzticamāki nekā citi. Piemēram, vai plašsaziņas līdzekļu avoti ir tikpat vērtīgi kā ANO avoti, izvērtējot IVI kā lēmuma pamatojumu? Vai valdības ziņojums ir uzskatāms par svarīgāku nekā NVO publicētu dokumentu?

Šajā kontekstā ir svarīgi uzsvērt, ka katram avotam ir savas pilnvaras un/vai uzdevums un ka nepastāv vispārīga avotu hierarhija. Katra avota lietderība un pilnvarojums ir atkarīgs no jautājuma, uz kuru tiek meklēta atbilde. Katrs avots jāvērtē pats par sevi, un secinājumi par avota uzticamību jāizdara tikai pēc pilnīga avota izvērtējuma. Tas nozīmē, ka nedrīkst izslēgt avotu bez papildu izskatīšanas un izvērtēšanas.

1.6. IVI un konkrētai valstij adresētās vadlīnijas

Lai atvieglotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izvērtēšanu, atbildīgās iestādes drīkst nodrošināt dažādu veidu IVI produktus, kā arī citus ar IVI nesaistītus rīkus, piemēram, konkrētās valsts politiku vai vadlīniju dokumentus. Izšķiroša nozīme ir tam, lai tiktu izprasta atšķirība starp IVI produktiem un politiku/vadlīniju dokumentiem un to attiecīgajām funkcijām.

Konkrētās valsts vadlīniju un politikas dokumentus izstrādā atbildīgās iestādes, lai palīdzētu ierēdņiem, veicinātu konvergenci un padarītu lēmumu pieņemšanu efektīvāku, sniedzot padomus un norādes par lietu izvērtēšanu. Tajos ir izklāstīta iestāžu vispārējā vai konkrētai tēmai atbilstīgā izvērtēšana un politika attiecībā uz pieteikumiem no konkrētas valsts, izvērtējot attiecīgos elementus saskaņā ar valsts, starptautiskajiem un ES tiesību aktiem (it īpaši pārstrādāto KD). Šajos dokumentos ir sniegta **juridiska interpretācija** un izvērtējums situācijai norādītajā valstī. Šī ir galvenā atšķirība no IVI. IVI ir faktiskais pamats (IVI pierādījumi) šo ieteikumu un politikas dokumentu izstrādei, un tie bieži ietver atsauces uz IVI, lai paskaidrotu konkrēta lēmuma argumentāciju. Tomēr ir svarīgi saprast, ka vadlīnijas un politikas dokumenti paši nav IVI, un tos nedrīkst izmantot kā IVI avotus vai atsaukties uz tiem kā IVI avotiem. Daži valsts politikas/vadlīniju dokumenti ir kombinēti ar IVI, piemēram, Valsts politika un Informatīvās piezīmes, ko ir izstrādājusi Apvienotās Karalistes Iekšlietu ministrija.

⁽¹⁷⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 2. pielikums. Glosārijs.

EASO publicētie Valsts vadlīniju dokumenti arī ietver IVI kopsavilkumus, kas paskaidro izvērtējuma faktisko pamatojumu, bet kas ir apkopoti no sākotnējiem IVI ziņojumiem. Citētie sākotnējie IVI ziņojumi jāņem vērā kā izvērtējuma pamatojums katrā individuālā lietā un jāpiemin, ja tie tiek izmantoti. Plašāku informāciju par EASO darbu ar Valsts vadlīnijām var atrast EASO tīmekļa vietnes valsts vadlīniju sadaļā: <https://easo.europa.eu/country-guidance>.

UNHCR ir izdevis arī konkrētām valstīm adresētas vadlīnijas, tostarp *Atbilstības kritēriju vadlīnijas* un *Starptautiskās aizsardzības apsvērumus*, lai palīdzētu ierēdņiem, tostarp UNHCR darbiniekiem, valdībām un praktizējošiem speciālistiem patvēruma meklētāju starptautiskās aizsardzības vajadzību izvērtēšanā ⁽¹⁸⁾. Šie dokumenti nav IVI, bet tie ietver IVI sākotnējos avotus zemsvītras piezīmēs.

Ir svarīgi uzsvērt, ka valsts vadlīnijas nevajadzētu jaukt ar **IVI secinājumiem (IVI analīzi)**. IVI ziņojumos var būt iekļautas sadaļas ar “secinājumiem” vai “analīzi”. Pretēji valsts vadlīnijām šajās sadaļās nav ietverts juridiskais izvērtējums, politika vai ieteikumi lēmumu pieņemšanai. Šie secinājumi ir paredzēti, lai izgaismotu struktūru un tendences pieejamajā informācijā par situāciju izcelsmes valstī, tajā pašā laikā izvairoties no pārspīlētas vispārināšanas. IVI secinājumi ir **īsta IVI**, un to pamatā ir sintezēta IVI ar atsaucēm no dažādiem avotiem. Plašāku informāciju var atrast *EASO Izcelsmes valstu informācijas (IVI) ziņošanas metodikā* ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ Tās ir bēgļu kritēriju juridiskās interpretācijas attiecībā uz konkrētiem profiliem, pamatojoties uz sociālajiem, ekonomikas, drošības, cilvēktiesību un humanitārajiem apstākļiem attiecīgajā izcelsmes valstī/teritorijā. UNHCR izdod šādus valsts vadlīniju dokumentus saskaņā ar savām pilnvarām un savu pienākumu uzraudzīt 1951. gada Konvencijas par bēgļa statusu, kurā ir veikti grozījumi ar tās Protokolu (1967. gads), piemērošanu.

⁽¹⁹⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 20.–21. lpp.

2. IVI un starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana

Gandrīz katrs starptautiskās aizsardzības pieteikums rada noteiktus jautājumus un tēmas, kas papildus jāpēta un uz kurām var rast atbildi, izmantojot IVI. Dažkārt ir nepieciešama vispārēja rakstura informācija, lai gūtu kopēju priekšstatu par situāciju valstī. Citos gadījumos ir nepieciešama diezgan detalizēta, ar lietu vai tēmu saistīta informācija, piemēram, par konkrētu etnisko grupu vai politisko incidentu, lai varētu izprast izšķirošo elementu lietā vai lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēja ticamību.

2.1. Dažādās IVI lomas izskatīšanas procesā

IVI palīdz strādāt ar dažādiem pieteikuma izskatīšanas aspektiem, piemēram:

- lai iepazītos ar vispārējo politikas, drošības, cilvēktiesību un/vai sociāli ekonomisko situāciju izcelsmes valstī.

Pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsts situācijas un citas būtiskas informācijas, kas atspoguļo zināmos datus par lietu, pārzināšana ir pirmais izšķirošais solis, lai sagatavotos intervijai. Pastāv risks neievērot vai pārprast noteiktus būtiskus faktus ⁽²⁰⁾ saistībā ar prasību, ja nav zināms valstī izdarīto cilvēktiesību pārkāpumu veids, vai var neievērot noteiktas sociālās grupas pastāvēšanu, ja nav zināms sociālais stāvoklis konkrētajā valstī. Dažās lietās pieteikumu iesniedzēji nespēj skaidri formulēt savas problēmas, un zināšanas par situāciju izcelsmes valstī ir svarīgas, lai noskaidrotu būtiskos pieteikuma elementus.

- lai izvērtētu attiecīgo prasību **ārējo ticamību** ⁽²¹⁾.

Ārējā ticamība attiecas uz atbilstību pierādījumiem, ko iesniegusi trešā persona (t. i., nevis pieteikuma iesniedzējs): IVI, zināmajiem faktiem un citiem pierādījumiem, ko ievāc atbildīgā iestāde. IVI palīdz apstiprināt pieteikuma iesniedzēja liecības datus.

- izvērtēt elementus, kas pamato vai nepamato pieteikuma iesniedzēja **nepieciešamību pēc starptautiskās aizsardzības**: pieteikuma iesniedzēja pamatotas bailes no vajāšanas, tostarp turpmāku risku, dažādu veidu kaitējumu, starptautiskās aizsardzības pamatojuma konkrētos aspektus ⁽²²⁾, izplatīto vardarbību, aizsardzības iespējas un IAA piemērošanu.

Ar aizsardzību saistītām tēmām ir saikne ar starptautiskās aizsardzības prasījuma būtību. IVI palīdz izvērtēt iespējamo risku, ar ko pieteikuma iesniedzēji saskaras savā izcelsmes valstī. IVI var būt saistīta ar pieteikuma iesniedzēja bailēm no vajāšanas pārstrādātās KD 10. pantā noteikto iemeslu (rases, reliģijas, tautības, piederības konkrētai sociālajai grupai vai politisko

⁽²⁰⁾ Būtiski fakti ir fakti, kas ir tieši saistīti ar bēgļa (1951. gada Bēgļu konvencijas 1. panta A daļas 2. punkts un pārstrādātās KD 2. panta d) apakšpunkts) vai personas, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību (pārstrādātās KD 2. panta f) apakšpunkts un 15. pants), definīciju un attiecas uz pieteikuma būtību. Parasti nav nepieciešams galveno uzmanību pievērst nebūtiskiem vai mazsvarīgiem faktiem, kas neietekmē prasības centrālos elementus. Skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata: pierādījumu izvērtēšana*, 2015. gada marts.

⁽²¹⁾ Papildu informāciju skatīt 3.3.1. sadaļā "Ticamības novērtējums".

⁽²²⁾ Papildu informāciju skatīt 3.3.2. sadaļā "Riska novērtējums".

uzskatu) dēļ vai ar pieteikuma iesniedzēja atbilstību alternatīvās aizsardzības kritērijiem saskaņā ar pārstrādātās KD 15. pantu. IVI var būt arī saistīta ar aizsardzības pieteikamības izvērtējumu pieteikuma iesniedzēja valstī, tostarp IAA.

- lai izvērtētu, vai pieteikuma iesniedzēju vajadzētu **izslēgt** no starptautiskās aizsardzības.

Līdzīgi kā ar aizsardzību saistītām tēmām IVI palīdz atklāt un izvērtēt iespējamās izslēgšanas klauzulas ⁽²³⁾.

Ilustratīvas lietas, kas ir izmantotas šajā rokasgrāmatā

Lai labāk aprakstītu IVI izmantošanu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procesā, visās praktiskās rokasgrāmatas nodaļās ir lietoti dažādi piemēri, pamatojoties uz četrām konkrētām lietām. Lūdzam ņemt vērā, ka nevajadzētu izdarīt vispārīgus secinājumus, pamatojoties uz šiem piemēriem, kas tiek izmantoti tikai izglītojošiem mērķiem. Tajā pašā laikā lūdzam ņemt vērā, ka rokasgrāmatā sniegtā IVI var būt novecojusi.

Pieteikuma iesniedzēja no Irākas lieta

Pieteikuma iesniedzēja ir **vientuļā māte** ar diviem bērniem no Irākas. Viņai nav nekādu identitāti apliecināšu dokumentu. Viņa pieder **jezīdiem**, ir apmēram 40 gadus veca un ir ieguvusi 6 gadus ilgu obligāto izglītību. Viņa ir dzimusi **Sindžarā**, pilsētā netālu no Mosulas. Iemesls, kādēļ viņa bēg no izcelsmes valsts, ir organizācijas “Irākas un Sīrijas islāma valsts” (**ISIS**) iebrukums 2014. gada augustā. Viņa pameta mājas kopā ar ģimeni un veselu nedēļu uzturējās tuvumā esošajos kalnos bez pārtikas vai ūdens. Šīs nedēļas laikā nomira viņas māte un citi paplašinātās ģimenes locekļi. Viņa nevēlas atgriezties mājās tur pieredzētās **vardarbības un sliktās izturēšanās** dēļ. Turklāt viņa uzskata, ka **drošības situācija** Mosulas apkārtnē ir pārāk nestabila viņai un viņas diviem mazajiem bērniem.

Pieteikuma iesniedzēja no Sīrijas lieta

Pieteikuma iesniedzējs ir **neprecējies vīrietis**, dzimis Himsā. Viņš ir **sunnītu musulmanis**, un 2013. gadā, būdams universitātes students, viņš piedalījās **demonstrācijās Himsā**. 2015. gadā viņš pārcēlās uz Hamu un vēlāk, 2018. gadā, pārcēlās uz Sarminu. Drošības situācijas dēļ viņš pameta Sarminu, izmantodams Sīrijas pasi, devās uz Turciju un pēc tam nonāca Grieķijā. Viņš nevēlas atgriezties mājās **drošības situācijas** un **obligātās karaklausības** dēļ.

⁽²³⁾ Papildu informāciju skatīt 4. sadaļā “Izslēgšana”.

Pieteikuma iesniedzēja no Kamerūnas lieta

Pieteikuma iesniedzējs ir **neprecējies vīrietis**, dzimis **Dualā**. Pusaudža vecumā viņam bija draugs. Šīs attiecības tika izbeigtas pēc 3 gadiem, jo partneris devās uz ārzemēm. Pēc gada viņš satika citu vīrieti. Kad viņi bija restorānā, jūtu pārņemti, partneris atklāti noskūpstīja pieteikuma iesniedzēju, un viņa **seksuālā orientācija** tika publiskota. Tādēļ tā paša gada decembrī, kamēr viņš ar savu draugu atradās ģimenes mājās, apkārtējie iedzīvotāji **izdemolēja ģimenei piederošo transportlīdzekli**; viņa draugs izglābās. Baidoties par savu drošību, viņš atstāja valsti un nevēlas atgriezties, jo viņš baidās no **notiesāšanas un ieslodzījuma savas homoseksualitātes dēļ**. Viņam nav ceļošanas dokumenta, bet ir dzimšanas apliecība.

Pieteikuma iesniedzējas no Kolumbijas lieta

Pieteikuma iesniedzēja ir **neprecējusies sieviete**, dzimusi 1993. gadā **Kali**, Valle de Cauca departamenta galvaspilsētā Kolumbijā. Viņai ir 2017. gadā izdota Kolumbijas pase. Viņa ir katoliete un ir studējusi sociālo darbu *Universidad del Valle*. Vēlāk viņa sāka strādāt par **sociālo darbinieci** NVO, kuras mērķis ir novērst nelabvēlīgā situācijā esošo jauniešu pievēršanos noziedzībai. Viņa bēga no Kolumbijas, jo **saņēma draudus no Las Águilas Negras** (paramilitāra organizācija / krimināls grupējums) saistībā ar darbu. Viņi draudēja nogalināt sievieti, ja vien viņa nepametīs darbu un nesamaksās viņiem lielu naudas summu. Viņas ģimene nevarēja atļauties samaksāt šo naudu un nolēma palīdzēt viņai bēgt no valsts.

2.2. Izpētes jautājumu formulēšana

Lai varētu turpināt izskatīt aspektus, ar kuriem iepazīstina [2.1. sadaļa “Dažādās IVI lomas izskatīšanas procesā”](#), jāvar formulēt **izpētes jautājumus**, kas attiecas uz būtiskām problēmām lietas pamatā. Izpētes jautājumu formulēšana ir nepieciešama, kad patstāvīgi tiek meklēta IVI, kā arī tad, kad tiek nosūtīti jautājumi IVI vienībai ⁽²⁴⁾.

Izpētes jautājumi var būt būtiski jebkurā starptautiskās aizsardzības statusa noteikšanas procesa posmā. Tomēr ir svarīgi precīzi noformulēt izpētes jautājumus, lai izvairītos no laika zaudēšanas, veicot neproduktīvu IVI izpēti. Piemēram, formulējot izpētes jautājumus, kad nav vispārīgi veikta iepazīšanās ar situāciju izcelsmes valstī, ir jāpārliedz, ka izpētes jautājumi atbilst tam, lai noteiktu pieteikuma iesniedzēja paziņojumu ticamību, starptautiskās aizsardzības nepieciešamību, risku atgriezties utt. Tādēļ

⁽²⁴⁾ Papildu informāciju skatīt [2.2.1. sadaļā “Lūgums pēc IVI ekspertu palīdzības”](#).

nevajadzētu uzsākt IVI izpēti, kamēr nav skaidra priekšstats par to, kādi ir būtiskie fakti un uz kādiem galvenajiem jautājumiem jārod atbildes.

Noderīga **metode konkrētu izpētes jautājumu formulēšanai** ir sākt ar vispārīgu izvērtējamās(-o) būtiskās(-o) tēmas(-u) apzināšanu un tad sašaurināt tēmu(-as) līdz konkrētākiem tematiem un jautājumiem.

Piemērs no Kamerūnas lietas

Paskaidrošanas nolūkā izmantosim lietu par patvēruma meklētāju no Kamerūnas, kurš izsaka prasību saistībā ar vajāšanu viņa seksuālās orientācijas dēļ. Lai novērtētu nepieciešamību pēc aizsardzības, galvenā tēma, par kuru jāiegūst IVI, ir:

- homoseksuālu personu situācija Kamerūnā.

Tālāk to var sašaurināt līdz konkrētākiem tematiem:

- valsts attieksme pret homoseksuālām personām Kamerūnā,
- sabiedrības attieksme pret homoseksuālām personām Kamerūnā,
- valsts aizsardzība homoseksuālām personām Kamerūnā.

No šiem tematiem var iegūt konkrētākus izpētes jautājumus.

Attiecībā uz valsts attieksmi pret homoseksuālām personām Kamerūnā:

- Kas ir noteikts Kamerūnas tiesību aktos par viendzimuma personu seksuālo uzvedību?

Pēc sākotnējās izpētes veikšanas var uzzināt, ka viendzimuma personu seksuālās attiecības ir aizliegtas saskaņā ar Kamerūnas tiesību aktiem. Zinot to, var rasties nepieciešamība meklēt šādu informāciju:

- Vai Kamerūnā ir spēkā tiesību akti, kas aizliedz viendzimuma personu seksuālās attiecības?
- Vai ir kādi piemēri par to, ka homoseksuālas personas tiek pakļautas ārpusstiesas vardarbībai, patvaļīgai aizturēšanai, izspiešanai, pazemošanai utt., ko veic valstiski aktori Kamerūnā?

Attiecībā uz sabiedrības attieksmi pret homoseksuālām personām Kamerūnā:

- Kāda ir vispārējā gaisotne sabiedrībā pret homoseksuālām personām Kamerūnā? Un sašaurinot tematu tālāk, piemēram:
 - Vai ir bijuši naida runas gadījumi plašsaziņas līdzekļos, sociālajos medijos vai publiskajā diskursā, kas ir vērsti pret homoseksuālām personām?

Attiecībā uz homoseksuālām personām sniegto valsts aizsardzību Kamerūnā:

Vispirms vienmēr ir svarīgi zināt, kas ir visi vajāšanas aktori un kādu aizsardzību valsts sniedz kopumā. Šajā konkrētajā piemērā nav nepieciešams papildus pētīt valsts aizsardzības pieejamību, jo no iepriekšējās izpētes mēs zinām, ka valsts slikti izturas pret homoseksuālām personām. Tomēr, ja tiek atklāta tikai sabiedrības sliktā izturēšanās, ir nepieciešama papildu izpēte par valsts aizsardzību.

Formulējot izpētes jautājumu, nevajadzētu aizmirst to, ka jāpārdomā, vai ir iespējams atrast IVI ļoti specifiskas informācijas noskaidrošanai. Piemērā ar patvēruma meklētāju no Kamerūnas, visticamāk, nebūs iespējams atrast informāciju par konkrēto incidentu viņa stāstā, piemēram, par to, ka ģimenes automašīna tika izdemolēta. Tā vietā var apsvērt vispārīgākas informācijas meklēšanu par to, vai jebkurš aktors (sabiedrība, ģimene, draugi u. c.) Kamerūnā vērs pret homoseksuāliem cilvēkiem jebkādu vardarbību vai sliktu izturēšanos.

Turklāt, formulējot izpētes jautājumu, jāpatur prātā katras lietas specifika, piemēram, neaizsargātība vai citi personīgie aspekti.

2.2.1. Lūgums pēc IVI ekspertu palīdzības

Dažās valstu administrācijās ir īpašas IVI struktūrvienības vai IVI eksperti, kuru uzdevums ir sniegt atbildes uz ar IVI saistītiem jautājumiem, ja ierēdnim ir nepieciešama palīdzība. Atkarībā no pieejamības IVI eksperti var sniegt speciālas zināšanas tādos jautājumos kā meklēšanas metodes un avotu izvērtēšana. Struktūrvienībā var darboties arī IVI eksperti ar specializāciju noteiktās valstīs vai reģionos, kas veic izpēti un sniedz nepieciešamo būtisko informāciju. Šī iemesla dēļ, ja viņi ir pieejami valsts patvēruma sniegšanas sistēmā, ir ieteicams sazināties ar šiem ekspertiem.

Vēršoties pie IVI ekspertiem pēc atbalsta, var izmantot šādus padomus atkarībā no valstī pieņemtās prakses:

- pirms palīdzības lūgšanas veikt fundamentālos pētījumus galvenajos IVI portālos,
- lūgumā norādīt jau atrastos/pārbaudītos avotus un informāciju,
- noformulēt piemērotus un precīzus izpētes jautājumus objektīvā veidā ⁽²⁵⁾.

Ieteicams pierakstīt savai zināšanai katru jautājumu, uz kuru atbilde būs būtiska, lai noslēgtu lietas izvērtēšanu.

Jautājums IVI ekspertam/struktūrvienībai **jānoformulē objektīvi**, lai nodrošinātu neitrālu un objektīvu pieeju IVI vākšanai (kuru neietekmē nekādas intereses iznākamā, īpaši nemeklējot IVI, kas atbalstītu

⁽²⁵⁾ Atkarībā no valstī pieņemtās prakses varētu būt pieejama īpaša veidlapa, kura jāiesniedz IVI struktūrvienībai/expertiem, pieprasot konkrētu IVI informāciju.

tikai negatīvu vai tikai pozitīvu lēmumu). Šī iemesla dēļ ir jāizvairās no vedinošiem vai manipulatīviem IVI izpētes jautājumiem.

Nepiemēroti formulēta IVI pieprasījuma piemērs

- Man ir nepieciešama IVI, kas apstiprina, ka nepastāv vajāšanas risks sunnītu vīrietim, atgriežoties Irākā.

Juridiski formulētu jautājumu piemēri, no kuriem jāizvairās

- Kāds ir vajāšanas risks, ja sunnītu vīrietis atgriežas Irākā?
- Vai viņam ir iekšējās aizsardzības alternatīva?

Iepriekšminētie jautājumi attiecas uz lēmumu pieņemšanas un izvērtēšanas sfēru, un tie nav piemēroti IVI ekspertam/struktūrvienībai. Šie jautājumi būtu jāpārformulē neitrālā un uz faktiem balstītā formā IVI izpētei, piemēram:

- Kā valsts un nevalstiskas grupas izturas pret sunnītu vīriešiem, ja viņi atgriežas no ārvalstīm?
- Vai sunnītu vīrieši saskaras ar grūtībām, pārceļoties uz Irāku?

Ja valstī ir IVI struktūrvienība un ja nav nepieciešams sazināties ar ārējiem ekspertiem, jāatsaucas uz valstī pieņemto praksi.

3. IVI izmantošana dažādos starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas posmos

Katrā procedūras posmā – sagatavojoties intervijai, vadot interviju un izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu – jums kā ierēdnim, kurš izskata starptautiskās aizsardzības pieteikumus, ir jābūt labi informētam par jaunākajiem notikumiem pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī un par visu būtisko IVI saistībā ar individuālo lietu.

Tālāk izskatīsim katru posmu atsevišķi un detalizēti.

Sākumā izskatiet tabulā tālāk minētos izšķiroši svarīgos soļus.

1. tabula. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūras posmu izšķirošie soļi

Gatavojoties personiskajai intervijai	Vadot personisko interviju	Izvērtējot pieteikumu
- legūstiet pamatinformāciju par pieteikuma iesniedzēja valsti - legūstiet jaunāko informāciju par pašreizējo drošības, cilvēktiesību un politisko situāciju pieteikuma iesniedzēja valstī - iespēju robežās apziniet būtiskos faktus ⁽²⁶⁾, kuri ir jāizmeklē, un sagatavojiet atbilstošus jautājumus - Sagatavojiet intervijas plānu	- Apstipriniet vai noskaidrojiet pieteikuma iesniedzēja sniegtās informācijas ticamību - Uzdodiet atbilstīgus jautājumus attiecībā uz IVI - Ievāciet papildu IVI iespēju robežās	- Izvērtējiet ticamību - Novērtējiet riskus - Izvērtējiet aizsardzības aspektus (tostarp IAA attiecīgā gadījumā) - Izvērtējiet izslēgšanu (attiecīgā gadījumā)

⁽²⁶⁾ Būtiski fakti ir fakti, kas tieši saistīti ar bēgļa (1951. gada Bēgļu konvencijas 1. panta A daļas 2. punkts un pārstrādātās KD 2. panta d) apakšpunkts) vai personas, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību (pārstrādātās KD 2. panta f) apakšpunkts un 15. pants), definīciju un attiecas uz pieteikuma būtību. Parasti nav nepieciešams galveno uzmanību pievērst nebūtiskiem vai mazsvarīgiem faktiem, kas neietekmē prasības centrālos elementus. Skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*, 2015. gada marts.

3.1. Sagatavošanās personiskajai intervijai

Rūpīgai lietas sagatavošanai pirms intervijas ir izšķiroša nozīme, lai gūtu skaidrāku priekšstatu par konkrēto lietu un lai sagatavotu intervijas plānu, kas ir pielāgots konkrētajam pieteikuma iesniedzējam. Šajā posmā uzmanība jāpievērš galvenajiem elementiem, kas ir pieejami lietas materiālos. Izšķiroši ir iepazīties ar informāciju par pieteikuma iesniedzēju un viņa(-as) izcelsmes valsti. Zināšanu trūkums var radīt negatīvu ietekmi uz jūsu spēju sekot līdzi pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem un uzdot jautājumus, kas ir nepieciešami, lai izpētītu būtiskus faktus, pamatotas bailes, riskus un citus lēmumu pieņemšanā svarīgus elementus. Ar to jūs riskējat uzdot nebūtiskus jautājumus, kā rezultātā jūsu autoritāte var tikt grauta vai varat zaudēt pieteikuma iesniedzēja uzticību. Tā rezultātā zināšanu trūkums var ne tikai apdraudēt interviju, bet arī spēju izpildīt kopīgā pierādījumu sloga pienākumu, pārkāpjot pārstrādātās KD 4. pantu.

Šī iemesla dēļ ir nepieciešams iepazīties ar jaunāko IVI pirms intervijas veikšanas. Tā ietver vispārējo situāciju izcelsmes valstī, piemēram, cilvēktiesību situāciju, drošības situāciju, valdību, reliģiskās grupas, etniskās grupas, kultūras aspektus, administratīvo iedalījumu, neseno vēsturi utt. Tā ietver arī informāciju par pieteikuma iesniedzēju, kas jau ir pieejama lietas materiālos. Piemēram, reģistrācijas procedūras laikā pieteikuma iesniedzējiem parasti lūdz sniegt persondatus, piemēram, vecumu, dzimumu, dzimšanas vietu, dzīvesvietu, valstspiederību, tautību, runāto valodu, reliģiju, ģimenes stāvokli, izglītību, darba pieredzi, pārvietošanās maršrutus, iemeslus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanai u. c. Nākamais solis ir izskatīt šos elementus starptautiskās aizsardzības vajadzību kontekstā, apzināt būtiskos faktus, kas jāizpēta intervijas laikā, un iespējamos riskus pieteikuma iesniedzējam nākotnē. Meklējiet konkrēto, ar būtiskajiem faktiem un riskiem saistīto IVI un sagatavojiet intervijas plānu. Paturiet prātā izslēgšanas rādītājus.

Atgriezīsimies pie iepriekšminētajiem piemēriem par pieteikuma iesniedzējiem un palūkosimies, kam ir jāpievēršas pirms intervijas saistībā ar IVI.

Piemērs no Irākas lietas

Pieteikuma iesniedzēja sniedza informāciju tikai par izcelsmes valsti (Irāku), dzimšanas vietu (Sindžaru), tautību/reliģiju (jezīdu) un ģimenes stāvokli (vientuļā māte ar diviem bērniem). Iemesls, kādēļ viņa bēg no izcelsmes valsts, ir *ISIS* iebrukums 2014. gada augustā. Pieteikuma iesniedzējai nav nekādu dokumentu.

Pēc iepazīšanās ar **vispārējo cilvēktiesību un drošības situāciju** Irākā un apsverot zināmos faktus par pieteikuma iesniedzēju starptautiskās aizsardzības vajadzību kontekstā, jūs uzskaitīsiet, kādas vajadzības ir jāizpēta intervijas laikā, un sameklēsiet atbilstīgo IVI.

Informācijas vākšana saistībā ar ticamības izvērtējumu. Šajā piemērā, ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzējai nav nekādu personu apliecinošu dokumentu, un ņemot vērā pieteikuma iesniedzējas dzīvesvietas un reliģiskā profila nozīmību un būtiskumu, padomājiet, kāda informācija jums būs nepieciešama, noskaidrojot pieteikuma iesniedzējas identitāti. Piemēram, vispārīga IVI par Irāku un **pilsētu un**

reģionu, kurā pieteikuma iesniedzēja ir dzimusi, ir būtiska, noskaidrojot pieteikuma iesniedzējas valstspiederību un dzīvesvietu. Tādā pašā veidā galvenā uzmanība ir jāpievērš vispārīgajai informācijai par jezīdiem. Pēc tam jāmeklē informācija par **situāciju ISIS iebrukuma laikā, 2014. gada augustā**, lai pārbaudītu, vai pieteikuma iesniedzēja bija klāt šo notikumu laikā. Konkrētāk jānoskaidro notikumu hronoloģija, iesaistītie aktori, sekas civiliedzīvotājiem apgabalā utt. Turklāt jāpārzina jezīdu situācija Sindžaras konflikta laikā un cilvēktiesību pārkāpumi, ar kuriem nācās saskarties.

Informācijas vākšana saistībā ar aizsardzības vajadzībām. Pārbaudiet IVI par **pašreizējo drošības situāciju** Sindžarā un Ninavas provincē, kur tā atrodas, *ISIS*, iestāžu un apkārtējās sabiedrības izturēšanos pret jezīdiem un kā tādas atšķirīgas etniskās grupas kā jezīdi, kurdi un Irākas arābi pašlaik mijiedarbojas. Jums arī pilnībā jāizprot pašreizējā situācija attiecībā uz **valsts aizsardzības** pieejamību Ninavā.

Informācijas vākšana saistībā ar IAA. Pēdējais solis būtu izzināt drošības situāciju un valsts aizsardzības pieejamību valsts daļās, kas varētu būt piemērota iekšējās aizsardzības alternatīvai, tajā pašā laikā ņemot vērā arī pieteikuma iesniedzējas profilu.

Ņemot vērā visu iegūto informāciju, varēsiet izveidot intervijas plānu ar konkrētiem jautājumiem un uzdot pieteikuma iesniedzējai būtiskus jautājumus.

Šajā sakarā ir ieteicams sagatavot **specifiskākus jautājumus par faktiem, kas, cik mums zināms, ir pārbaudāmi**, iepriekš sagatavojoties un iepazīstoties ar IVI. Uzdodot pārāk vispārīgus jautājumus, iespējams, ka saņemsiet līdzīga rakstura atbildes, un iespēja pārbaudīt tās ar ticamības rādītājiem būs ierobežota. Tajā pašā laikā ir ļoti grūti apstiprināt ļoti specifiskus faktus un detalizētu informāciju pēc intervijas. Ja saņemsiet atbildi, ka ciematā ir laukums un tirgus, tā nepalīdzēs nonākt pie secinājuma par pieteikuma iesniedzējas izcelsmes vietu, jo šādas vietas ir atrodamas visur. Tāpat, ja neuzzināsi pieteikuma iesniedzējas nosauktā laukuma un tirgus nosaukumu, tas nenožīmē, ka tie neeksistē. Šī iemesla dēļ, uzdodot atvērtas atbildes jautājumus, jums ir jāpadomā arī par konkrētākiem jautājumiem, lai iegūtu apstiprināmu papildu informāciju, piemēram:

- Kur tieši (konkrēta vieta, kuru pieteikuma iesniedzējs ir iepriekš pieminējis) atrodas?
- Kā tur var nokļūt no (vietas nosaukums)?

Piemērs no Sīrijas lietas

Pieteikuma iesniedzējs sniedza informāciju par izcelsmes vietu, ģimenes stāvokli, reliģiju, iepriekšējās uzturēšanās vietām, izglītību un iemeslu aizbraukšanai no izcelsmes valsts. Pēc iepazīšanās ar **vispārējo cilvēktiesību un drošības situāciju** Sīrijā un apsverot zināmos faktus par pieteikuma iesniedzēju starptautiskās aizsardzības vajadzību kontekstā, jūs uzskaitīsiet, kādi aspekti ir jāizpēta intervijas laikā, un sameklēsiet atbilstīgo IVI.

Informācijas vākšana saistībā ar ticamības izvērtējumu. Līdzīgi kā iepriekšminētajā lietā pēc iepazīšanās ar **vispārīgo drošības un cilvēktiesību situāciju** Sīrijā būs nepieciešams atrast vispārīgu informāciju par **Sīriju, Himsu, universitāti un sunnītu musulmaņiem**, lai pārbaudītu pieteikuma iesniedzēja identitāti. Šajā sakarā būtu arī noderīgi atrast IVI par iespēju saņemt pasi Sīrijā. Tad jums vajadzēs ievākt specifisku IVI par notikumiem un (politiskajiem/militārajiem) aktoriem, kas bija iesaistīti situācijā Himsā, Hamā un Sarminā laikā, kad pieteikuma iesniedzējs tur uzturējās pirms bēgšanas no Sīrijas. Tā ietver, piemēram, informāciju par **demonstrācijām Himsā 2013. gadā**.

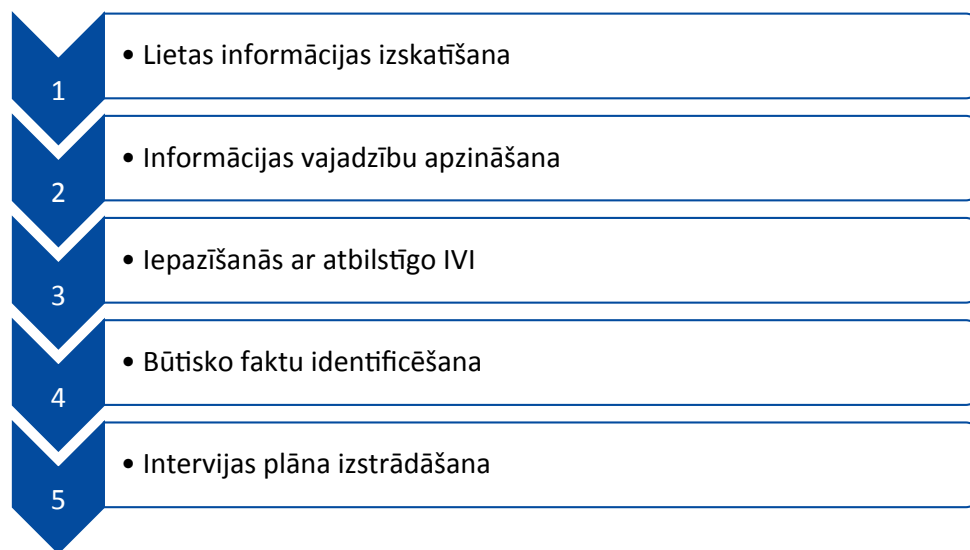
Informācijas vākšana saistībā ar aizsardzības vajadzībām. Nākamajā solī jums jāgūst skaidrs priekšstats par **pašreizējo drošības, politisko un cilvēktiesību situāciju** Sīrijā. Šajā sakarā jums jāņem vērā arī pieteikuma iesniedzēja reliģiskā identitāte kā sunnītu musulmanim. Jums būs nepieciešama informācija par to sīriešu situāciju, kuri piedalījās demonstrācijās pret režīmu. Visbeidzot, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja vecumu, jums ir arī jāievāc informācija par **militāro dienestu** un karaklausību, tostarp noteikumiem, izturēšanos pret rekrūšiem un darbībām, kurās rekrūši tiek iesaistīti.

Informācija, kuru jūs atradāt intervijas sagatavošanas laikā, palīdzēs izlemt, vai intervijas laikā ir jāuzdod vairāk papildu jautājumu. Tajā pašā laikā IVI palīdzēs izvairīties no nevajadzīgu jautājumu uzdošanas un galveno uzmanību pievērst jautājumiem, kas ir būtiski lēmumu pieņemšanā. IVI var arī palīdzēt atklāt specifiskus faktus par konkrētiem profiliem un tādējādi ietekmēt intervijas papildu jautājumu raksturu un skaitu. Piemēram, meklējot IVI par militāro dienestu Sīrijā, jūs uzzināsiet, ka tiesību akti nosaka vīriešu dzimuma pilsoņiem vecumā no 18 līdz 42 gadiem pienākumu dienēt militārajā dienestā un ka masveida karaklausība ir izplatīta Himsas un Hamas provincē. Lai gan noteiktos gadījumos universitātes studentus var atbrīvot no militārā dienesta, studentus no 25 gadu vecuma parasti iesauc armijā un citās saistītajās drošības struktūrās. Ja pieteikuma iesniedzējs pieder pie šīs kategorijas, proti, ja viņš bija vecāks par 25 gadiem 2013. gadā, iegūtajai informācijai būs ietekme uz jūsu pieeju būtiskajam faktam, ka "pieteikuma iesniedzējs piedalījās demonstrācijās Himsā kā universitātes students". Tā kā IVI norāda, ka lielākā daļa viņa vecuma studentu bija iesaukti armijā, jūs varat uzdot

tiešākus jautājumus, lai uzzinātu, kā pieteikuma iesniedzējam izdevās izvairīties no militārā dienesta. Rūpīgās sagatavošanās rezultātā jūs arī varēsiet konstatēt iespējamās izslēgšanas pazīmes un uzdot specifiskus papildu jautājumus. Papildu norādījumi par izslēgšanu ir sniegti 4. sadaļā “Izslēgšana”.

Savācot visu nepieciešamo IVI un izpētot dažādu veidu uzticamus avotus, jums vajadzētu izveidot pielāgotu intervijas plānu (galvenie temati, kāda veida jautājumus uzdot), lai sasniegtu personiskās intervijas mērķus. Labi izstrādāts intervijas plāns ir galvenais priekšnoteikums efektīvai un produktīvai intervijai.

Atcerieties

3.2. Personiskās intervijas vadīšana

Pamatojoties uz lietā esošo informāciju un ievāktu informāciju, varēsiet uzdot **būtiskus jautājumus** saistībā ar ārējo ticamību vai ar aizsardzību saistītiem jautājumiem, kas jāapstiprina ar IVI. Jūs arī varēsiet viegli identificēt jaunus tematus, ko ierosinās pieteikuma iesniedzējs intervijas laikā. Tālāk tekstā ir norādīti ilustratīvi un neizsmelīgi intervijas jautājumu piemēri, kas ir būtiski ārējās ticamības, prasības pamatojuma vai nākotnes riska novērtēšanā. Paturiet prātā, ka jautājumi vienmēr ir jāpielāgo individuālajai lietai un pieejamajai IVI. Tajā pašā laikā, formulējot jautājumus, ņemiet vērā pieteikuma iesniedzēja individuālos apstākļus, piemēram, vecumu, dzimumu, izglītības vai sociālo raksturojumu utt. ⁽²⁷⁾. Ievāktu informāciju, iespējams, varētu apstiprināt ar IVI.

Attiecīgā gadījumā ieteicams lūgt pieteikuma iesniedzējam intervijas laikā nosaukt pa burtiem vārdus un uzvārdus, vietu nosaukumus, organizāciju nosaukumus utt. vietējā valodā, kas var noderēt, veicot izpēti vai lūdzot palīdzību IVI ekspertiem.

⁽²⁷⁾ Šajā sadaļā ir aplūkota informācijas vākšana intervijas laikā. Detalizēta ieskata gūšanai par intervijas metodēm lūdzam skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Personiskā intervija*, 2014. gada decembris.

Ārējās ticamības jautājumu piemēri no Kolumbijas lietas – pieteikuma iesniedzēja paziņojumu izskatīšana

- Kāds ir pilns NVO nosaukums, kuras labā jūs strādājāt (vietējā valodā)?
- Vai jūs varētu aprakstīt NVO, kurā strādājāt? Kāda ir tās struktūra?
- Kur atrodas tās galvenā mītne?
- Kas ir dibinātājs / direktors / vietējais direktors?
- Ar ko tieši jūsu NVO nodarbojas, kādi ir tās mērķi? Kāda ir tās specializācija?
- Ko jūs darījāt, un kādi bija jūsu pienākumi NVO? (Šis jautājums nav tieši saistīts ar informāciju, kurai varētu veikt šķērspārbaudi ar IVI, ja vien persona nav augsta ranga. Tomēr IVI varētu sniegt vispārīgu informāciju par dalībnieku pienākumiem atkarībā no viņu amata organizācijā, tādējādi tai var būt ietekme uz ārējās ticamības izvērtēšanu.)
- Vai jūs zināt, kāda ir *Las Águilas Negras* loma un darbība? Vai varat tās aprakstīt?

Ārējās ticamības jautājumu piemēri no Sīrijas lietas – pieteikuma iesniedzēja paziņojumu izskatīšana

- Vai varat aprakstīt demonstrāciju(-as), kurā(-ās) piedalījāties, un jūsu lomu šajā(-ās) demonstrācijā(-ās)? (Laiku un vietu)
- Vai varat aprakstīt, kas ar jums notika pēc tam, kad piedalījāties šajā(-ās) demonstrācijā(-ās)?
- Vai varat aprakstīt, kas notika ar jūsu ģimeni un draugiem; kur viņi ir tagad?
- Vai tikāt iesaukts karadienestā? Ja jā, kad un kā? Vai ziņojāt par militārajiem pienākumiem?

Ar aizsardzību saistītu jautājumu piemēri Kolumbijas lietā – pieteikuma iesniedzēja nākotnes riska izpēte (pamatotas bailes un aizsardzības pieejamība)

- Kādā situācijā ir aktīvisti / sociālie darbinieki, kas ir iesaistīti NVO darbā?
- Kā *Las Águilas Negras* jums draudēja? Kā ar citiem jūsu NVO darbiniekiem/ dalībniekiem?
- Vai jūs lūdzāt aizsardzību vietējām iestādēm, piemēram, vai ziņojāt policijai par draudiem? Kāds bija rezultāts? Vai viņi veica kādus pasākumus? Ja nē, vai jūs iesniedzāt sūdzību citā policijas iecirknī?

Ir ļoti svarīgi intervijas laikā saglabāt **atvērtību** un palikt **elastīgam** un **objektīvam**. Jūsu sagatavotajam intervijas plānam un ievāktajai IVI ir tikai **atbalstoša loma** visa intervijas procesa laikā. Paredziet un esiet gatavs, ka pieteikuma iesniedzējs var aizsākt pavisam jaunus tematus intervijas laikā vai ka jūs varat saņemt negaidītas atbildes.

Piemērs no Kamerūnas lietas

Intervijas laikā pieteikuma iesniedzējs no Kamerūnas apgalvo, ka viņš ir precējies ar sievieti. Tas nav automātiski jāuztver kā faktors, kas iedragā viņa apgalvojumu par homoseksuālo orientāciju/uzvedību. No pieejamajiem IVI ziņojumiem jūs varat uzzināt, ka tas nav nekas neparasts Subsahāras Āfrikā, ja homoseksuāli vīrieši dzīvo “dubultu dzīvi” un ir precējušies ar sievietēm. Viņš varēja apprecēties, lai ievērotu valstī dominējošās sociālās normas un/vai lai pasargātu sevi ⁽²⁸⁾.

Paturiet prātā, ka IVI ir savas robežas, un iespēju, ka konkrēta informācija par dažiem notikumiem nav pieejama. Taču tas nebūt nenozīmē, ka konkrētais notikums nenotika vai ka pieteikuma iesniedzēja pieminētā persona vai organizācija neeksistē. Saglabājiat atvērtību un intervijas laikā ievāciet **papildu informāciju** no pieteikuma iesniedzēja, kas var palīdzēt jums papildu informācijas izpētē pēc intervijas.

Piemērs no Kolumbijas lietas

Pieteikuma iesniedzēja no Kolumbijas norādītās NVO nosaukums nav norādīts nevienā pieejamajā ziņojumā par šo valsti. Tas nenozīmē, ka NVO neeksistē un ka pieteikuma iesniedzēja paziņojums nav ticams. Informācija var nebūt atrodama, jo NVO ir tikko izveidota, tā ir atdalījusies no citas organizācijas vai tā ir aktīva tikai vietējā līmenī, un tādēļ nav ieinteresētības publicēt saistīto informāciju ⁽²⁹⁾. Palūdziet pieteikuma iesniedzēju nosaukt citas NVO ar līdzīgiem mērķiem un uzdevumiem un sniegt jums informāciju, lai varētu aplūkot to plašākā kontekstā.

Jauniem pieteikuma iesniedzēja atklātiem elementiem var būt nepieciešama ātra pārbaude, lai apstiprinātu vietu, datumu vai grupas nosaukumu utt. Šādos gadījumos jums var nākties **meklēt papildu informāciju**, kas var palīdzēt jautājumu uzdošanā. Tomēr ir ļoti svarīgi **respektēt intervijas plūdumu**.

Ja intervijas laikā ir jāmeklē IVI, jums jāpārlicinās, ka tas **nesagraus** labās attiecības, ko esat izveidojis ar pieteikuma iesniedzēju. Ja vide ir piemērota, ātras pārbaudes var veikt pieteikuma iesniedzēja klātbūtnē. Tomēr, ja ir nepieciešams ilgāks laiks, lai atrastu un iepazītos ar konkrētu IVI materiālu, būtu piemērotāk to darīt **pārtraukumā** vai **pēc** intervijas.

⁽²⁸⁾ Izcelsmes valsts informācijas struktūrvienības birojs ārvalstniekiem, Polija, *Seksuālo minoritāšu situācija Āfrikā (Sahāras dienvidos)*, Maciej Fagasiński, 2013. gada maijs, 23. lpp.

⁽²⁹⁾ Papildu informāciju par IVI trūkumu skatīt 3.3.1.1. sadaļā “Situācijas, novērtējot IVI saskaņā ar ārējās ticamības novērtējumu”.

1. piemērs no Sīrijas lietas

Intervijas laikā pieteikuma iesniedzējs no Sīrijas pieminēja, ka pa ceļam no Hamas viņš bija apstājies Al-Rastanā. Tur viņš pavadīja četrus mēnešus.

Ja ir iespējams, varat ātri pārbaudīt **intervijas laikā** šīs vietas precīzu atrašanos (piem., izmantojot kartes, varat pārbaudīt, vai tā ir pa ceļam uz Hamu) un uzdot papildu jautājumus par pieteikuma iesniedzēja uzturēšanos Al-Rastanā, vai dot pieteikuma iesniedzējam iespēju paskaidrot dažus iespējami neskaidrus elementus (tas tiks sīkāk izklāstīts tālāk tekstā).

Praksē ātras pārbaudes ir iespējamās tikai tad, ja jums ir piekļuve IVI datubāzei vai internetam. Šajā sakarībā sekojiet valstī pieņemtajai praksei.

Ātrajām pārbaudēm jābūt īsām un vienkāršām – tās ir vispiemērotākās, lai pārbaudītu vietu nosaukumus, atrašanās vietas, datumus, organizāciju nosaukumus un saīsinājumus, līderu vārdus un uzvārdus vai iesaukas utt.

2. piemērs no Kolumbijas lietas

Intervijas laikā pieteikuma iesniedzēja no Kolumbijas pievieno šādu jaunu informāciju. Viņa apgalvo, ka raksta blogus, kuros viņa asi kritizē iestādes par korupciju un sadarbību ar narkotiku bandām. Viņa nosoda tās par ļaunumu krimināliem grupējumiem vervēt jaunus zēnus. Šī iemesla dēļ viņai draud ieslodzījums par neslavas celšanu politiķiem.

Šajā situācijā pēc tam, kad ir pārbaudīti pieteikuma iesniedzējas sniegtie jaunie fakti, piemēram, viņas bloga saturs, raksti un komentāri par vietējiem politiķiem, jums ir jāmeklē IVI par situāciju saistībā ar vārda brīvību Kolumbijā un iespējamajām sankcijām par neslavas celšanu iestādēm. Jums arī jāpārbauda pieejamā informācija par bandu sadarbību ar iestādēm vai to, kā iestādes jebkādā veidā cīnās ar šo situāciju.

Jaunas un specifiskas informācijas apjoma dēļ šajā lietā jums būs jāveic padziļināta izpēte un/vai jāsaazinās ar IVI struktūrvienību. Tā aizņems vairāk laika, tādēļ ir ieteicams to veikt **pēc intervijas**.

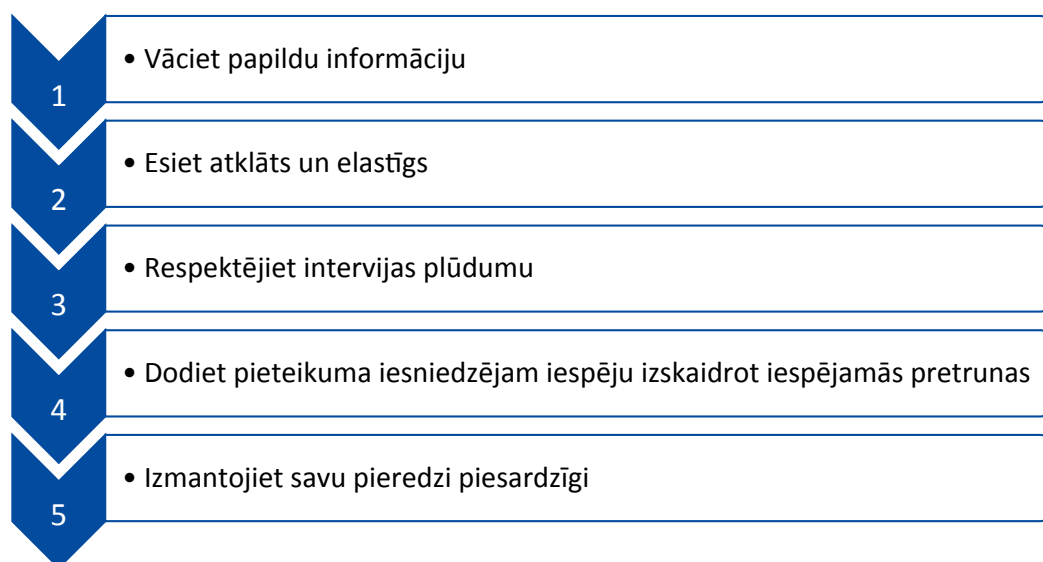

Praksē padziļinātu izpēti un/vai papildu jautājumu nosūtīšanu IVI struktūrvienībai parasti vajadzētu veikt pēc intervijas.

Pieteikuma iesniedzēju paziņojumi un jūsu atrastā IVI var atšķirties, kam varētu būt negatīva ietekme uz ticamību un galīgo lēmumu. IVI, kas var likt lēmuma pieņemējam nosliekties negatīva ticamības izvērtējuma noteikšanas virzienā, ir jāsniedz pieteikuma iesniedzējam atbildē ⁽³⁰⁾ saskaņā ar pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu. **Ja iespējams, pieteikuma iesniedzējam jādod iespēja paskaidrot pretrunas ar IVI intervijas laikā** ⁽³¹⁾, lai viņš/viņa varētu apstrīdēt informāciju, ja tas ir nepieciešams, un/vai lai sagatavotos saskarties ar informāciju, kura varētu noliegt prasības ticamību.

Paļaujoties uz savu pieredzi un zināšanām, jāievēro piesardzība. Pieredzējuši ierēdņi parasti labi pārzina konkrētas izcelsmes valstis. Ir vieglāk **identificēt** konkrētus aspektus un tematus, un tajā pašā laikā IVI zināšanas palīdz pieredzējušajiem ierēdņiem uzdot atbilstīgus jautājumus. Tomēr dažkārt šai pieredzei var būt negatīva ietekme uz interviju. Tā kā pieredzējušie ierēdņi labi pārzina tematu, viņi var nepārbaudīt jaunākos notikumus, un pastāv risks, ka viņu zināšanas vairs nav aktuālas. Šī iemesla dēļ **jums nevajadzētu paļauties tikai uz savu pieredzi, bet saglabāt modrību attiecībā uz iespējamajām izmaiņām.**

Atcerieties

3.3. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšana

Šajā procedūras posmā IVI tiks izmantota lēmumu pieņemšanas procesā, lai palīdzētu izvērtēt, vai pieteikuma iesniedzējam ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

Ticamības izvērtējumā jums jāizvērtē IVI attiecībā pret iegūto būtisko informāciju un liecībām saistībā ar prasības būtiskajiem faktiem.

⁽³⁰⁾ EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Personiskā intervija*, 2014. gada decembris.

⁽³¹⁾ EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*; EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Personiskā intervija*, 2014. gada decembris.

Būtiski fakti ir fakti, kas ir tieši saistīti ar bēgļa definīciju saskaņā ar pārstrādātās KD 2. panta d) apakšpunktu vai personas, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību (pārstrādātās KD 2. panta f) apakšpunkts un 15. pants), definīciju un attiecas uz pieteikuma būtību. Būtiskie fakti ietver:

- pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti,
- pieteikuma iesniedzēja pagātnes problēmas saistībā ar vajāšanu vai smagu kaitējumu un bailes par nākotni,
- iemeslus, kuru dēļ pieteikuma iesniedzējs ir izjutis problēmas / baidās no problēmām,
- iemeslus, kuru dēļ pieteikuma iesniedzējs nespēj vai nevēlas pieņemt izcelsmes valsts aizsardzību, tostarp iekšējās aizsardzības alternatīvu,
- iespējamās iemeslus, kuru dēļ pieteikuma iesniedzējs būtu jāizslēdz.

Tiklīdz ir pabeigta ticamības izvērtējuma veikšana un ir noteikts, kuri būtiskie fakti tiks pieņemti, jūs izmantosiet IVI, lai turpinātu veikt **riska novērtējumu** un lai izvērtētu vajāšanas vai reāla smaga kaitējuma riska iespējamību nākotnē.

Atkarībā no lietas varat izmantot IVI arī, lai izvērtētu **iekšējās aizsardzības alternatīvas** pieejamību vai **izslēgšanu**.

Lai gūtu pilnīgu ieskatu pierādījumu izvērtēšanas metodikā un saņemtu detalizētākus ieteikumus par to, kā turpināt ticamības un riska izvērtējuma veikšanu, skatiet *EASO praktisko rokasgrāmata par pierādījumu izvērtēšanu*. Tāpat *EASO praktiskajā rokasgrāmatā par kvalificēšanu starptautiskajai aizsardzībai* un *EASO praktiskajā rokasgrāmatā par izslēgšanu* ir sniegti ieteikumi par iekšējās aizsardzības alternatīvu un ar izslēgšanu saistītiem apsvērumiem. Šajā praktiskajā rokasgrāmatā galvenā uzmanība tiek pievērsta tikai IVI izmantošanai šajos posmos.

Pirms izvērtējuma turpināšanas un lēmuma pieņemšanas jums jāpievērš uzmanība iespējamajām papildu IVI vajadzībām. Jums jāizskata IVI saistībā ar intervijas laikā sniegto jauno informāciju, kuras šķērspārbaudi nebija iespējams veikt intervijas laikā.

Piemērs no Kolumbijas lietas

Intervijas laikā pieteikuma iesniedzējs no Kolumbijas minēja jaunus apstākļus saistībā ar starptautiskās aizsardzības nepieciešamību (2. piemērs 32. lpp). Rezultātā jums ir jāiepazīstas ar jauniem tematiem, piemēram, ar situāciju attiecībā uz vārda brīvību Kolumbijā, iespējamajām sankcijām par neslavas celšanu iestādēm utt. Jums ir jāsameklē attiecīgā IVI, pirms sākat lēmuma pieņemšanu.

3.3.1. Ticamības izvērtējums

Šajā sadaļā galvenā uzmanība tiks pievērsta katra lietas būtiskā fakta atbalstošā pierādījuma izvērtēšanai, katra būtiskā fakta ticamības izvērtējumam un it īpaši ārējai ticamībai.

Paziņojumu un visu citu pierādījumu izvērtēšanas laikā jums ir jānodrošina, ka izvērtējamie pierādījumi ir saistīti ar katru būtisko faktu, un ir jāizvērtē katrs būtiskais fakts saskaņā ar ticamības rādītājiem.

Veicot ticamības izvērtējumu, vispirms jāizvērtē pieteikuma iesniedzēja paziņojumu **iekšējā ticamība**, salīdzinot ar attiecīgajiem ticamības rādītājiem, t. i., pietiekamu detalizētību, specifiskumu un konsekveni (32). Pēc tam jūs turpināsi ar prasību atbalstošo paziņojumu un citu pierādījumu **ārējās ticamības** izvērtējumu, izmantojot IVI un citus iegūtos pierādījumus. Noslēgumā jūs nonāksiet pie secinājuma, ņemot vērā gan iekšējo, gan ārējo ticamību. Paturiet prātā, ka ne vienmēr ir nepieciešama izvērstā detalizēta IVI meklēšana. Pirms iesaistīšanās rūpīgā IVI izpētē vai palīdzības lūgšanas no specializētās IVI struktūrvienības jums jāpārdomā, vai atbildei uz papildu izpētes jautājumu varētu būt tāds raksturs, kas mainītu būtiskā fakta izvērtējumu. Piemēram, ja ir skaidrs, ka pieteikuma iesniedzēja paziņojumi par savu dalību demonstrācijā nav ticami (nopietnas pretrunas un nekonsekvence paziņojumos), vai pastāv iespēja, ka detalizētāka IVI par demonstrācijā notikušo mainīs šī būtiskā fakta vispārējās ticamības izvērtējumu, ņemot vērā līdzšinējo izvērtējumu?

Ārējās ticamības izvērtējuma laikā jums **jāpārbauda informācija**, kas ir iegūta no dažādiem avotiem, izmantojot IVI kvalitātes standartus. Informācijas validēšanu var veikt, rūpīgi pārbaudot katra avota sniegtās informācijas izcelsmi un veicot informācijas divkāršu pārbaudi, apstiprināšanu un saskaņošanu ar informāciju no citiem avotiem. Vairumā gadījumu ir svarīgi nepaļauties tikai uz vienu avotu, bet izmantot vairākus dažādu veidu avotus, ja iespējams, vismaz trīs dažādus avotus, lai saskaņotu dažādas perspektīvas.

Nepieciešamība veikt divkāršu informācijas pārbaudi un apstiprināšanu saskaņā ar būtisko faktu ārējo ticamību ir atkarīga no informācijas un avotu rakstura. Šī nepieciešamība ir īpaši izteikta šādās lietās:

- kad tā attiecas uz galveno jautājumu starptautiskās aizsardzības pieteikumā,
- kad tā apraksta galveno tendenci vai nozīmīgu situāciju,
- kad informācija neatbilst dažiem IVI kvalitātes kritērijiem,
- kad informācija tiek iegūta no anonīmiem avotiem. Praksē lēmumā parasti tiek sniegta atsauce uz citiem, neanonīmiem avotiem, kas ir izmantoti divkāršas pārbaudes veikšanai un apstiprināšanai.

Pārbaudot un apstiprinot informāciju, jums būtu jāievēro šādi principi.

- Veicot izpēti, ja iespējams, atsaučieties uz primāru vai sākotnējo avotu, lai izvairītos no fiktīvas informācijas, nepatiesas informācijas apstiprināšanas un nepareizas informācijas citēšanas.
 - Fiktīva informācija rodas tad, kad sekundārie avoti citē viens otru tā vietā, lai atsauktos uz sākotnējo/primāro avotu. Fiktīvas informācijas neidentificēšana var novest pie tādas informācijas izmantošanas, kas nav tik aktuāla, kā izskatās, vai pie informācijas sagrozīšanas.

(32) Lai gūtu pilnīgu ieskatu pierādījumu novērtēšanas metodikā un saņemtu detalizētākus ieteikumus par to, kā turpināt ticamības un riska novērtējuma veikšanu, skatiet EASO *Praktisko rokasgrāmata par pierādījumu izvērtēšanu*, 2019. gada marts.

- Nepatiesa informācijas apstiprināšana notiek tad, kad šķiet, ka informācijas materiālu apstiprina ar informāciju no dažādiem avotiem, kamēr faktiski informācija ir iegūta no tā paša primārā/sākotnējā avota ⁽³³⁾.
- Nepareiza informācijas citēšana notiek tad, kad sākotnējā informācija tiek atkārtota neprecīzi.

Ja primārais/sākotnējais avots ir vietēja plašsaziņas līdzekļu organizācija, paturiet prātā nepieciešamību izvērtēt, vai prese valstī darbojas aktīvi un brīvi, kā arī iespējamu cenzūras vai pašcenzūras esamību.

Turklāt ņemiet vērā, ka var būt pagājis starplaiks starp notikumu un informācijas par notikumu publicēšanu. Noteiktiem avotiem ir laukietilpīgas koordinācijas procedūras vai ilgāki publicēšanas cikli, kas izraisa kavēšanos, tādēļ pastāv atšķirība starp pārskata periodu un publicēšanas datumu.

Gadījumā, ja ir pieejami IVI ziņojumi, kurus ir izdevusi valsts IVI struktūrvienība vai EASO, būtu lietderīgi izskatīt tos vispirms. Tas ir jādara, jo autori ir izvērtējuši ziņojumā izmantotos avotus saskaņā ar kvalitātes standartiem, kas izklāstīti [1.4. sadaļā “IVI kvalitātes standarti”](#).

- Lēmumā izmantotā IVI pēc iespējas jābalsta uz publiski pieejamiem avotiem. Tieša publiskas informācijas izmantošana kalpo kā pārredzamības un izsekojamības kvalitātes standarts. Turklāt tā kalpo kā precizitātes un aktualitātes standarts, ļaujot citiem rūpīgi pārbaudīt informāciju un dot ieguldījumu labojumu un grozījumu veikšanā. Ja tiek izmantots konfidenciāls vai anonīms avots ⁽³⁴⁾, ir jāpārliciecinās par avota kvalitāti. Avots jāizvērtē saskaņā ar kvalitātes kritērijiem, kas ļaus piešķirt informācijai nozīmību lēmuma pamatošanā. Piemēram, jums būtu jāizvērtē avotu darbība/klātbūtne/lomas attiecīgā apgabalā, izmeklēšanas nopietnība, reputācija utt. Ir arī svarīgi izvērtēt, salīdzināt un apstiprināt anonīmo informāciju citas IVI kontekstā. Ir jāizvairās no paļaušanās uz vienu anonīmu avotu. Anonīmi avoti jāizvērtē atkarībā no tā, cik lielā mērā tie ir saskanīgi ar citu pieejamo IVI. Ja anonīmie avoti nav saskanīgi ar pārējo informāciju, ievērojiet piesardzību. Ja secinājumi ir saskanīgi ar citu IVI, anonīmie avoti iegūst apstiprinātu nozīmi ⁽³⁵⁾.

Lai pārbaudītu informāciju, ir jāiegūst **būtiska, laukam atbilstīga un precīza** IVI no uzticamiem avotiem. IVI jābūt pēc iespējas specifiskākai un saistītai ar pieteikuma iesniedzēja norādīto situāciju. Tomēr informācija, kas ir saistīta ar atbilstīgā konteksta plašāku perspektīvu, arī var būt lietderīga atkarībā no izvērtētā būtiskā fakta. Skatīt piemēru tālāk tekstā.

Piemērs no Kolumbijas lietas

Jūs vērtējat Kolumbijas lietu un it īpaši būtisko faktu, kas ir saistīts ar draudiem pieteikuma iesniedzējai, jo viņa strādā NVO, kas aizstāv cilvēktiesības. Šī būtiskā fakta ārējā ticamībā jums jāiekļauj lēmuma informācija ne tikai par NVO, kurā strādāja pieteikuma iesniedzēja, tās darbību un izturēšanos, ar ko tās dalībnieki

⁽³³⁾ EASO, *Izcelsmes valstu informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs.

⁽³⁴⁾ Papildu informāciju skatīt [1.3. sadaļā “Svarīgi procedurālie jēdzieni, izmantojot IVI”](#).

⁽³⁵⁾ ECT, 2011. gada 28. jūnijs, *Sufi un Elmi* op. cit., fn. 5, 233. punkts.

saskaras, bet arī informācija par līdzīgu NVO pašreizējo stāvokli Kolumbijā. Tā ietvertu problēmas un šķēršļus, ar kuriem tās saskaras, vai to dalībnieki tiek regulāri padarīti par uzbrukuma mērķi, vai valdība tās atbalsta, vai arī valdība pretojas tām. Šo informāciju varētu papildināt ar informāciju par izturēšanos pret cilvēktiesību aizstāvjiem kopumā šajā valstī.

Atcerieties, ka IVI **būtiskums un precizitāte** lietā ir svarīgāka par ievāktās IVI apjomu. Atturieties no atsaukšanās uz IVI, ja tā nav saistīta ar tēmu. Nav nepieciešams atsaukties lēmumā uz visiem IVI ziņojumiem, ko ievācāt procedūras laikā. Atsaucieties tikai uz tiem ziņojumiem, kas attiecas uz lietu.

Piemērs no Irākas lietas

Izvērtējot Irākas lietu, jūsu rīcībā ir IVI par jezīdu situāciju Irākā. Tā ietver **ISIS** vēsturi, tostarp starptautisko organizāciju ziņojumus par **ISIS** veikto jauno jezīdu nolaupīšanu, ziņojumus no starptautiskām organizācijām par neprecējušos sieviešu situāciju Irākā un ziņojumus par drošības situāciju Irākā.

Citējot IVI ar **ISIS** klātbūtni un uzvedību saistītā būtiskā fakta ārējā ticamībā, šai IVI jākoncentrējas uz **ISIS** klātbūtni konkrētajā apgabalā 2014. gadā un izturēšanos pret civiliedzīvotājiem, it īpaši jezīdiem un konkrētāk – neprecētām jezīdu sievietēm ar bērniem. Informācija par **ISIS** veikto jauno jezīdu vīriešu vervēšanu šajā apgabalā 2014. gadā nebūs būtiska šajā lietā. Tomēr, ja vervēšana attiektos arī uz sievietēm, šī informācija tūlīt kļūtu būtiska un izšķiroša šajā lietā. IVI par vispārējo drošības situāciju Irākā citēšana var būt lietderīga tiktāl, cik tā attiecas uz lietu, lai norādītu specifiskas informācijas kontekstu.

Pēc būtiskās IVI apzināšanas ir svarīgi skaidri norādīt uz saikni starp jūsu sniegto IVI un jūsu argumentu.

3.3.1.1. Situācijas, izvērtējot IVI saskaņā ar ārējās ticamības izvērtējumu

Izmantojot IVI būtisku faktu izvērtēšanā, **jūs varat saskarties ar šādām situācijām.**

A. Apstiprinoša IVI

Ja ticama IVI atbalsta pieteikuma iesniedzēja paziņojumus vai citus iesniegtos pierādījumus, tad konkrētā būtiskā fakta ārējā ticamība tiek uzskatīta par apstiprinātu. Tas nebūt nenozīmē to, ka būtiskais fakts ir pieņemts, jo ir jāapstiprina gan iekšējā, gan ārējā ticamība.

Piemērs no Sīrijas lietas

Sīrijas lietā pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka viņš ir atstājis valsti drošības situācijas un iesaukšanas obligātajā karadienestā dēļ, kas ir saskaņā ar pieejamo IVI.

Skatiet tālāk tekstā saikni starp IVI un būtisko faktu.

Pieteikuma iesniedzējs tiktu iesaukts armijā, un viņam nāktos karot pret saviem cilvēkiem pilsoņu karā. To atbalsta vairāki ziņojumi ⁽³⁶⁾, apgalvojot, ka militārais dienests Sīrijā ir vispārējs un obligāts vīriešiem vecumā no 18 līdz 42 gadiem vai pat līdz 54 gadu vecumam. Obligātā dienesta ilgums ir 18–21 mēnesis. To īsteno valsts, un vīriešiem, kuri tika iesaukti dienestā laikposmā, kad pieteikuma iesniedzējs pameta valsti, bija pienākums piedalīties karā.

B. Pretrunīga IVI

• IVI pretrunā ar pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem

IVI, kas nepārprotami ir pretrunā apgalvotajiem būtiskajiem faktiem, ir negatīvs ārējās ticamības rādītājs. Ja intervijas laikā tiek konstatēta nekonsekvence ar IVI, jums tas jāpaziņo pieteikuma iesniedzējam, lai dotu viņam/viņai iespēju paskaidrot, kā izklāstīts iepriekšējā sadaļā. Tomēr, ja nekonsekvence starp pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem un IVI tiek konstatēta pēc personiskās intervijas, jums vajadzētu piesardzīgi izmantot šo nekonsekvenci tikai ticamības konstatējumos. Rīkojieties saskaņā ar valsti pieņemto praksi gadījumā, ja tiek konstatēta nekonsekvence starp pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem un IVI pēc intervijas. Jums var nākties izsaukt pieteikuma iesniedzēju uz papildu interviju, vai jūs varat paziņot pieteikuma iesniedzējam par iespēju izteikt komentārus par lietā ievāktajiem pierādījumiem un sniegt papildu paskaidrojumus vai informēt pieteikuma iesniedzēju citā veidā. Ja jūs izmantojat IVI pretrunā ar pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem un citiem pierādījumiem, lēmumā ir skaidri jāuzrāda avota izvērtējums. Tajā pašā laikā ir pienācīgi jāizvērtē būtiskais fakts. Nav pietiekami atzīmēt, ka pastāv pretrunas starp paziņojumiem un IVI, lai noraidītu būtisko faktu kopumā. Pretrunām jābūt saistītām ar būtiskā fakta būtību, un tās jāizvērtē saskaņā ar citiem novērotajiem iekšējās un ārējās ticamības rādītājiem.

Piemērs no Kolumbijas lietas par IVI pretrunā ar pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem

Pieteikuma iesniedzēja apgalvoja, ka viņa vairākus gadus strādāja konkrētā NVO. Šajā sakarā ir saprātīgi gaidīt no pieteikuma iesniedzējas, ka viņa pārzina NVO organizatorisko struktūru. Tomēr dažādos avotos atrastā informācija par struktūru atšķiras no pieteikuma iesniedzējas paziņojumiem. Tas ir negatīvs ārējās ticamības konstatējums attiecīgā būtiskā fakta izvērtējumā, kas nenozīmē to, ka būtiskais fakts tiks noraidīts, pamatojoties tikai uz šo pretrunu.

⁽³⁶⁾ Piemēram, atbilstīgus avotus var atrast šeit: EASO, *IVI ziņojums: Sīrija – personu padarīšana par mērķi*, 2020. marts.

- **Pretrunīga IVI, kas ir iegūta no dažādiem avotiem**

Ja iegūstat IVI no dažādiem avotiem, no kuriem viens ir pretrunā ar pieteikuma iesniedzēja paziņojumu, bet otrs ir atbilstīgs, jums jāpatur prātā, ka IVI ir nepieciešama neitrāla pieeja. Vienu avotu nedrīkst noteikt kā prioritāti tādēļ, ka tas būtu atbilstīgāks izvērtējumam, lai panāktu noteiktu iznākumu vai secinājumu. Šādā situācijā jums jāsāk ar pienācīgu avotu izvērtēšanu, lai noteiktu, kurš avots ir uzticamāks. Tajā pašā laikā jums jācenšas atrast citus avotus par šo tēmu. Jums ir nepieciešama **kritiska pieeja avotiem**, analizējot atbildes uz avota izvērtējuma jautājumiem: **kas, ko, kādēļ, kā, kad** ⁽³⁷⁾. Piemēram, neaizmirstiet ņemt vērā to, ka autori parasti galveno uzmanību pievērš specifiskiem tematiem, un tādēļ viņiem ir ierobežots skatījums. Ir jāņem vērā visi iepriekšminētie aspekti, izvērtējot IVI un ticamības radītājus. Ja būtiskais fakts paliek neskaidrs, jāpiemēro pārstrādātās KD 4. panta 5. punkts (princips, ka šaubas jātulko par labu personai), lai nonāktu pie secinājuma, vai šādu faktu akceptēt. Ja pārstrādātās KD 4. panta 5. punktā noteiktos piecus kritērijus piemēro kumulatīvi, ir jāpiemēro princips, ka šaubas jātulko par labu personai, un jāakceptē būtiskais fakts. Tomēr jūsu secinājumiem jābalstās uz saprātīgu 4. panta 5. punktā norādīto kritēriju līdzsvaru, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja individuālos un kontekstuālos apstākļus ⁽³⁸⁾.

Piemērs no Sīrijas lietas

Pieteikuma iesniedzējs no Sīrijas apgalvoja, ka pēc studentu demonstrācijām valsts iestādes sāka arestēt dalībniekus. Šo informāciju atbalstīja vietējās NVO darbinieki, tomēr laikrakstos bija atrodamas pretrunas ar to. Pēc avota izvērtēšanas jūs saprotat, ka laikrakstu atbalsta vietējās iestādes un ka tas ir acīmredzami neobjektīvs.

IVI trūkums

Dažās lietās nebūs pieejama IVI, lai izvērtētu apgalvotos būtiskos faktus. Tomēr IVI trūkums nenožīmē, ka notikums/persona/problēma nepastāvēja vai nepastāv. IVI trūkums var būt, piemēram, tādēļ, ka izcelsmes valstī ir ierobežota piekļuve informācijai vai ka notikums ir mazāka mēroga un nav nozīmīgs. Tādēļ IVI trūkim pašam par sevi nevajadzētu novest pie negatīva ticamības konstatējuma, bet gan tas ir pienācīgi jāizvērtē. Jums jānorāda uz informācijas trūkumu būtiskā fakta ārējās ticamības izvērtējumā, pieminot to, ka jūs veicāt izpēti un izmantojāt publiski pieejamus avotus, bet neatradāt nekādu informāciju. Pēc tam jums jāapsver pārstrādātās KD 4. panta 5. punkta (princips, ka šaubas jātulko par labu personai ⁽³⁹⁾) piemērošana.

⁽³⁷⁾ Lai uzzinātu vairāk par avotu novērtēšanu, lūdzam skatīt 1.5. sadaļu "Avotu izvērtēšanas nozīmīgums".

⁽³⁸⁾ Detalizētāku analīzi principam, ka šaubas jātulko par labu personai, lūdzam skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*, 2015. gada marts.

⁽³⁹⁾ Ja apgalvotais būtiskais fakts paliek neskaidrs, jāpiemēro pārstrādātās KD 4. panta 5. punkts, kas ir saistīts ar principu, ka šaubas jātulko par labu personai, lai nonāktu pie skaidrāka secinājuma, vai šādu faktu akceptēt. Ja pārstrādātās KD 4. panta 5. punktā noteiktos piecus kritērijus piemēro kumulatīvi, ir jāpiemēro princips, ka šaubas jātulko par labu personai, un jāakceptē būtiskais fakts. Tomēr jūsu secinājumiem jābalstās uz saprātīgu pārstrādātās KD 4. panta 5. punktā norādīto kritēriju līdzsvaru, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja individuālos un kontekstuālos apstākļus. Detalizētāku analīzi principa, ka šaubas jātulko par labu personai, piemērošanai lūdzam skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*, 2015. gada marts.

Piemērs no Kolumbijas lietas

Netika atrasta nekāda informācija par NVO, kurā strādāja pieteikuma iesniedzējs. Tam varētu būt vairāki iemesli, piemēram, fakts, ka NVO ir nesen izveidota vai ka tā ir tikai vietēja līmeņa organizācija. Jūsu izvērtējums balstīsies uz lietas kontekstu un apstākļiem, kā arī citu būtisko faktu izvērtējumu. Jums arī jāmeklē informācija par citu NVO, kas aizstāv cilvēktiesības, klātbūtni, aktivitātēm un veidu, kā pret tām izturas valstī.

D. Vienīgais primārais avots

Ja informācija ir atrasta **tikai vienā avotā**, jāizvērtē šī avota konteksts, piemēram, cik plaša ir par valsti un/vai kontekstu sniegtā informācija; un vai konkrētais avots ir unikāls, lai dokumentētu izskatāmo informāciju.

Savā lēmumā jums jānorāda fakts, ka bija iespējams atrast tikai vienu avotu. Avots ir īsumā jāapraksta, un jāpaskaidro konteksts, ietverot iepriekšminētos elementus. Atcerieties veikt pienācīgu avota izvērtēšanu, ja pastāv šaubas par avota uzticamību ⁽⁴⁰⁾.

Paturiet prātā, ka nav nepieciešams ar attiecīgo IVI apstiprināt katru prasības personīgo aspektu. IVI bieži nekoncentrējas uz vienu pieteikuma iesniedzēju, bet gan uz vispārīgo kontekstu un situāciju valstī. Skatīt piemēru šajā lappusē iepriekš (ieteikuma iesniedzējs no Kolumbijas).

3.3.1.2. Dokumentu novērtēšana

IVI var arī izmantot, lai izvērtētu būtiskus pieteikuma iesniedzēja iesniegtus **dokumentus** un lai pārbaudītu to, vai konkrētais dokumenta veids tiek izdots pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī vai pastāvīgajā dzīvesvietā un vai izdošanas process notiek saskaņā ar IVI. Dokumenta saturam, kā arī formai jābūt saskanīgai ar IVI. Saderība ar IVI ir viens no kritērijiem, kas palīdzēs jums izvērtēt pieteikuma iesniedzēja sniegto pierādījumu dokumentāros eksemplārus ⁽⁴¹⁾. Dokuments, kas ir izdots pretēji konkrētajā izcelsmes valstī pieņemtajai praksei, noteikti radīs iemeslus papildu izpētei ticamības izvērtēšanas ziņā.

Dažām valstīm ir specifiskas datubāzes ar esošo dokumentu piemēriem no dažādām valstīm. Pārbaudiet šādu datubāžu pieejamību savā valstī. Varat skatīt arī Autentisku personu apliecinošu un ceļošanas dokumentu publisko reģistru tiešsaistē (PRADO) ⁽⁴²⁾.

⁽⁴⁰⁾ EASO, *Izcelsmes valsts informācijas ziņošanas metodika*, 2019. gada jūnijs, 16. lpp.

⁽⁴¹⁾ Plašāku informāciju par to, kā izvērtēt dokumentus, var atrast EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*, 2019. gada marts.

⁽⁴²⁾ PRADO ir daudzvalodu vietne, kurā ir informācija par autentiskiem personu apliecinošiem un ceļošanas dokumentiem (arī no trešajām valstīm), kuras darbību organizē Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariāts (PĢS). Tajā iekļauta informācija par minēto dokumentu derīgumu un citiem juridiskiem aspektiem, kā arī ar tehniskiem aprakstiem (tostarp dažu svarīgāko aizsardzības elementu aprakstiem). Papildu informāciju lūdzam skatīt PRADO šeit.

3.3.2. Riska novērtējums

Tiklīdz ticamības izvērtējuma veikšana ir pabeigta, jūs turpināt darbu ar riska novērtējumu, pamatojoties uz visiem akceptētajiem būtiskajiem faktiem. Riska novērtējums ir tālredzīga analīze, lai izvērtētu, vai konkrētajam pieteikuma iesniedzējam ir vajadzīga starptautiskā aizsardzība. Tas sniedz ieskatu nākotnes riskā, t. i., iespējamībā, ka nākotnes notikumi notiks, pamatojoties uz akceptētajiem faktiem ⁽⁴³⁾, kas ir jūsu rīcībā lēmuma pieņemšanas laikā. Riska novērtējumā tiek analizēts pieteikuma iesniedzēja nākotnes risks, pamatojoties uz attiecīgo pierādīšanas standartu ⁽⁴⁴⁾.

Gadījumā, ja nākotnes risks izriet no pagātnē notikuša(-iem) incidenta(-iem) vai situācijas(-ām), ir iespējams, ka lielākā daļa IVI jau ir izmantota būtisko faktu ārējās ticamības izvērtējumā. Jums var nākties izgaismot punktus no šīs informācijas, kas ir jau sniegta ārējā ticamības izvērtējumā, un/ vai sniegt papildu informāciju par pašreizējo situāciju, kas var būt saistīta ar pieteikuma iesniedzēja risku, ja viņš/viņa atgriežas izcelsmes valstī. Informācijas apjoms un saturs ir atkarīgs no pašreizējās situācijas un no tā, cik lielā mērā situācija ir mainījusies, kopš pieteikuma iesniedzējs atstāja izcelsmes valsti.

Piemērs no Irākas lietas

Pieteikuma iesniedzēja baidās par savu un bērnu dzīvību, jo viņas dzīvesvietas apgabalā atrodas *ISIS*, un tur ir slikta izturēšanas pret jezīdiem, it īpaši jezīdu sievietēm, ņemot vērā, ka viņa ir vientuļā māte. Pieņemsim, ka būtiskā fakta par *ISIS* klātbūtni un izturēšanos pret jezīdiem, it īpaši vientuļajām mātēm, novērtēšanas laikā jūs atradāt IVI, kas apstiprina, ka šie profili bija ārkārtīgi apdraudēti 2014. gadā, kad pieteikuma iesniedzēja pameta valsti. Novērtējot risku nākotnē, jums jāpārbauda, vai šis apdraudējums vēl joprojām pastāv. Tādēļ jums jāatrod atjaunināta informācija par situāciju. Ja informācija apstiprinās, ka situācija nav mainījusies kopš 2014. gada, tad jums jāsavieno informācija par pagātni ar jauniem konstatējumiem un jāpamato nākotnes risks. Tomēr, ja jaunākajā informācijā ir norādīts, ka situācija apgabalā ir mainījusies un ka *ISIS* tur vairs nav, jūs varat secināt, ka pieteikuma iesniedzēja vairs nav pakļauta riskam. Šajā gadījumā jums jāatsaucas uz visu informāciju, kas atspoguļo skaidras izmaiņas situācijā apgabalā, un jānorāda uz atšķirību starp situāciju laikā, kad pieteikuma iesniedzēja pameta valsti un pašreizējo situāciju, izvērtējot risku nākotnē.

⁽⁴³⁾ Pārstrādātās KD 4. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir teikts, ka “visi būtiskie fakti, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu; tostarp izcelsmes valsts normatīvie akti un veids, kādā tie tiek piemēroti” ir starp elementiem, kas jāņem vērā prasības izvērtēšanā.

⁽⁴⁴⁾ Pierādīšanas standarts ir obligātais minimums, kas jāsasniedz, lai noteiktu konkrēta notikuma iespējamības pakāpi. Visbiežāk piemērotais pierādīšanas standarts, izvērtējot pamatotas bailes no vajāšanas un smaga kaitējuma patieso risku, ir “saprātīga iespējamības pakāpe”, kā izskaidrots EASO, *Praktiskā rokasgrāmata. Pierādījumu izvērtēšana*, 2015. gada marts, 21. lpp.

Nākamajā solī jums jāizvērtē pārējie būtiskie riski saistībā ar pieteikuma iesniedzēja individuālo raksturojumu un apstākļiem. Šajā sakarā jūs atrodat informāciju, kurā ir norādīts, ka vientuļās mātes bez jebkādam ģimenes saitēm ir pakļautas dažādām briesmām sabiedrībā. Šo risku vardarbības līmenis var nebūt tik augsts kā pagātnē, kas bija saistīta ar *ISIS*, tomēr jums jānovērtē viņas un viņas bērnu pakļautība riskam attiecībā uz sociālo izturēšanos pret līdzīgiem profiliem. No otras puses, ja uzturēšanās laikā jūsu valstī pieteikuma iesniedzēja apprecas ar citu pieteikuma iesniedzēju no tā paša apgabala Irākā, tas ietekmēs informāciju, kas jums jāievāc nākotnes riska novērtēšanai. Tas ir tādēļ, ka atgriešanās gadījumā viņa būs precēta sievietē ar bērniem. Ja vīrs ir no citas valsts, piemēram, Somālijas, tad jums jāmeklē informācija par iespējam Irākas sievietēm doties uz Irāku kopā ar dzīvesbiedru no ārvalstīm un iegūt dzīvesbiedram pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kā arī izturēšanos pret dažādu rasu pāriem Irākā.

No iepriekšminētā piemēra un dažādiem scenārijiem ir skaidrs, ka pieteikuma iesniedzējs var būt pakļauts riskiem nākotnē, kas nav saistīti (tikai) ar pagātnes notikumiem, bet ir saistīti arī ar izmaiņām izcelsmes valstī un/vai personīgajā situācijā. Tādēļ jums jāizpēta un jāizmanto visjaunākā būtiskā IVI, ņemot vērā individuālo lietas raksturojumu un apstākļus, lai izvērtētu, vai pieteikuma iesniedzējam pastāv risks nākotnē.

Riska novērtējumā jums arī jānovērtē iespējamā iestāžu aizsardzības pieejamība pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī vai pastāvīgajā dzīvesvietā, ja vajātājs ir nevalstisks aktors. IVI var būt izšķiroša loma, lai apzinātu, vai valsts spēj un vēlas aizsargāt pieteikuma iesniedzēju. Meklējot informāciju, kas ir saistīta ar valsts iestāžu aizsardzības pieejamību, jūs varat saskarties ar dažādiem scenārijiem.

Piemērs no Kolumbijas lietas

Jūs varat atrast informāciju par to, ka policija noraida visas sūdzības pret *Las Águilas Negras*, vai pat to, ka daudzi policijas darbinieki sadarbojas ar organizāciju. Tā skaidri parāda, ka policija ir toleranta pret *Las Águilas Negras* darbību vai pat atbalsta to. Šī informācija palīdzēs jums pamatot to, ka pieteikuma iesniedzēja nevar saņemt aizsardzību, ja atgriežas savā izcelsmes valstī, jo iestādes nevēlas viņu aizsargāt. Alternatīvi informācija par iestāžu reakciju var norādīt uz to, ka policija cenšas palīdzēt cilvēkiem, kuri lūdz aizsardzību, bet tam nav rezultātu, jo tās spēkos nav ierobežot *Las Águilas Negras* tādēļ, ka organizācijai ir spēcīga saikne ar politiķiem. Šī informācija palīdzēs jums pamatot apgalvojumu, ka iestādes nespēj sniegt aizsardzību pieteikuma iesniedzējam.

Atjauninātai IVI arī ir izšķiroša loma, kad novērtējat riskus saistībā ar smagu kaitējumu un **pārstrādātās KD 15. panta piemērošanu**, it īpaši:

- nāvēssodu 15. panta a) apakšpunkta izpratnē,
- spīdzināšanu vai necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, vai sodīšanu 15. panta b) apakšpunkta izpratnē,

un

- konflikta veidu,
- konflikta skartos apgabalus un
- vardarbības līmeni 15. panta c) apakšpunkta izpratnē.

Šajā nolūkā ziņojumi par drošības situāciju valstī ļauj jums ievākt aktuālu un uzticamu informāciju par drošības situāciju.

3.3.3. Iekšējā aizsardzība

Pēc aizsardzības vajadzību konstatēšanas jums var nākties izskatīt IAA pieejamību. Papildus visai informācijai, ko esat ievācis līdz šim, jums nāksies meklēt papildu IVI tālāk norādītā izvērtēšanai.

- IAA paredzētā izcelsmes valsts daļa ir **droša** pieteikuma iesniedzējam. Jums nāksies vākt informāciju par drošības situāciju un vajāšanas aktoriem, viņu ietekmes zonu un spēju sasniegt, izsekot un padarīt par mērķi pieteikuma iesniedzēju potenciālajā IAA vietā. Tajā pašā laikā jums būs jāmeklē informācija par aizsardzības aktoriem, aizsardzības aktoru spēju un vēlēšanos nodrošināt efektīvu un ilgstošu aizsardzību potenciālajā IAA vietā, piemēram, informācija par valdības un drošības spēku spēju aizsargāt civiliedzīvotājus un nodrošināt un saglabāt kontroli pār izskatīto IAA vietu, policijas klātbūtni utt.
- Pieteikuma iesniedzējs var droši un tiesiski **pieklūt** IAA paredzētajai izcelsmes valsts daļai. Jums būs nepieciešama informācija saistībā ar pārvietošanās maršrutu, lai sasniegtu IAA vietu no valsts, kurā tika iesniegts pieteikums starptautiskās aizsardzības statusam, iespējamajiem juridiskajiem ierobežojumiem un šķēršļiem ieceļošanai un palikšanai, iespējamajiem riskiem ceļā uz galamērķi (piem., nonākšanu pie robežpunktiem) utt.
- Var saprātīgi gaidīt, ka pieteikuma iesniedzējs apmetīsies uz dzīvi IAA paredzētajā izcelsmes valsts daļā. Šajā sakarā it īpaši vajadzētu garantēt pamatvajadzības, piemēram, pārtiku, drošību, pajumti, higiēnu, primāro veselības aprūpi un iespēju nodrošināt iztiku ⁽⁴⁵⁾. Šajā sakarā jums dažkārt būs jāatrod informācija par darba iespējām, bezdarba līmeni, nabadzības līmeni, humānās palīdzības pieejamību, ārstniecības iestādēm, izmitināšanas iespējām un īrēšanas līgumiem, sanitārijas un ūdensapgādes pakalpojumiem utt.

⁽⁴⁵⁾ Skatīt EASO, *Praktiskā rokasgrāmata: kvalificēšana starptautiskās aizsardzības saņemšanai*, 2018. gada aprīlis.

Izpētes laikā neaizmirstiet ņemt vērā pieteikuma iesniedzēja individuālos apstākļus, piemēram, vecumu, dzimumu, ģimenes stāvokli, veselības stāvokli, sociālo un izglītības raksturojumu, valodu, dzimtes identitāti, seksuālo orientāciju utt. Piemēram, jums būs jāmeklē informācija par specializēta medicīniska pakalpojuma pieejamību, ja pieteikuma iesniedzējam ir specifiska veselības problēma; par darba iespējām personai, kura pieder reliģiskai minoritātei, kas var saskarties ar diskrimināciju; un informācija par civilstāvokļa aktu reģistrācijas un dokumentu neesamības sekām saistībā ar pajumtes un minimālās iztikas nodrošināšanu utt.

Atcerieties, ka IAA novērtējumā pierādīšanas pienākums pāriet uz atbildīgo iestādi.

3.4. Atsauce lēmumā

Lai nodrošinātu **pārredzamību un izsekojamību**, jums **jāatsaucas** un **jācitē IVI skaidrā veidā** savā lēmumā, lai lasītāji varētu piekļūt informācijai saskaņā ar **pušu procesuālo tiesību vienlīdzības** principu (sk. 1.3. sadaļu “Svarīgi procedurālie jēdzieni, izmantojot IVI”). Katram informācijas materiālam jābūt **izsekojamam** līdz tā avotam, minot vismaz autoru, nosaukumu un publicēšanas datumu, piemēram:

- Médecins Sans Frontières, *Novietots, lai eksplodētu*, 2017. gada aprīlis, 18. lpp.

Papildu informāciju par avotu norādēm skatīt *EASO izcelsmes valstu informācijas (IVI) ziņojumu rakstīšanas un uzziņu rokasgrāmata* ⁽⁴⁶⁾ vai sekot jūsu valstī pieņemtajiem tiesību aktiem un praksei.

⁽⁴⁶⁾ EASO, *Izcelsmes valstu informācijas (IVI) ziņojumu rakstīšanas un uzziņu rokasgrāmata*, 2019. gada jūnijs.

4. Izslēgšana

Lai gan šī rīka uzsvars tiek likts uz tematiem saistībā ar iekļaušanu, ir svarīgi zināt, ka IVI kalpo arī kā svarīga funkcija izslēgšanas gadījumu konstatēšanā un izskatīšanā.

Ātra iespējamās izslēgšanas gadījuma atklāšana ir būtiska patvēruma procedūrā. IVI var sniegt atbalstu šajā procesā, signalizējot par specifiskiem izraisītājiem (piem., dalību konkrētā organizācijā, aktivitātes veidu vai rīcības raksturu) un iespējami izslēdzamiem profiliem, kam ir nepieciešama papildu izskatīšana. Turklāt IVI var sniegt raksturojošu informāciju par vispārējo situāciju konkrētajā izcelsmes valstī un attiecīgajiem aktoriem, kas ir atbildīgi par izslēdzamas rīcības, tostarp būtiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem un vardarbību, pilnvarošanu un veiktajiem nopietnajiem noziegumiem.

Tiklīdz ir atklāts iespējamais izslēgšanas gadījums, IVI var palīdzēt izslēgšanas izskatīšanā, konkrētāk, pieteikuma iesniedzēja paziņojumu ticamības un ar izslēgšanu saistīto faktu novērtēšanā.

Izslēgšanas nolūkos veiktās pierādījumu izvērtēšanas kontekstā lūdzam paturēt prātā, ka pierādīšanas pienākums pāriet uz atbildīgo iestādi. Tā tas ir, izņemot divas situācijas, kad pierādīšanas pienākums pāriet no valsts uz pieteikuma iesniedzēju, kā ir izskaidrots *EASO Praktiskajā rokasgrāmatā: izslēgšana* ⁽⁴⁷⁾. Pierādīšanas standarts (“nopietni iemesli, kas jāapsver”) ir augstāks nekā riska novērtēšanas standarts, izskatot starptautiskās aizsardzības statusa nepieciešamību (“saprātīga iespējamības pakāpe”). Tādēļ informācijai, kuru izmanto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju izslēgšanai, ir jābūt uzticamai un precīzai, esot saskaņā ar pierādīšanas standartu.

Bieži vien iekļaušanai būtiskā informācija ir arī būtiska izslēgšanai, it īpaši informācija par vajāšanas aktoriem un vajāšanas darbībām. Tomēr bieži sastopama problēma, izpētot IVI par tematiem saistībā ar izslēgšanu, ir grūtības rast atbildi uz dažiem jautājumiem, izskatot publiski pieejamos avotus, it īpaši uz detalizētiem jautājumiem. Tādējādi ir arī svarīgi likt saprātīgas cerības uz to, kāda veida IVI ir iespējams atrast. Piemēram, parasti ir grūti atrast informāciju par zema ranga amatpersonām. Turklāt dažreiz nebūs pieejama IVI, lai apzinātu:

- vai notika jebkādas izslēdzamās darbības,
- vai pieteikuma iesniedzējiem bija loma šo izslēdzamo darbību pilnvarošanā, un, ja jā, kāda bija viņu precīzā loma/darbības, laiks un vieta darbību veikšanā,
- visus elementus saistībā ar apstākļiem, kas noraida individuālo atbildību vai citus būtiskos aspektus.

Šajā sadaļā ir ieskicēta IVI izmantošana iespējamajos izslēgšanas gadījumos. Padziļinātam ieskatam tematā skatīt *EASO praktisko rokasgrāmatu par izslēgšanu* ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁷⁾ Skatīt 5. nodaļu, EASO, *Praktiskā rokasgrāmata: izslēgšana*, 2017. gada janvāris.

⁽⁴⁸⁾ EASO, *Praktiskā rokasgrāmata: izslēgšana*, 2017. gada janvāris.

4.1. Elementi, kas rada nepieciešamību pēc izslēgšanas izskatīšanas

Pazīmes par iespējamu iesaisti izslēdzamās darbībās var pamanīt jau reģistrācijas posmā, un tās var izpausties jebkurā laikā personiskajā intervijā. Lai sagatavotos scenārijam, kad izslēgšana kļūst būtiska intervijas laikā, jums ir vajadzīgas kontekstuālas zināšanas par konkrēto valsti, lai varētu atpazīt izraisītājus. Ir svarīgi vākt IVI par tematiem, piemēram, vai valstī vai valsts daļās ir bruņots konflikts, vai izcelsmes valstī ir represīvs režīms, vai tajā ir bruņotu vai kriminālu grupējumu klātbūtne. Ir arī svarīgi ievākt IVI par jebkuriem cilvēktiesību pārkāpumiem, vardarbību un citiem nopietniem noziegumiem, ar ko ir saistīts režīms vai bruņotie grupējumi, un par to, vai pastāv saikne starp pieteikuma iesniedzēju un aktoru profiliem, kuru iesaiste izslēdzamās darbībās ir zināma. Grafiku veidošana ar IVI palīdzību var būt lietderīgs instruments izslēgšanas gadījumos. Šādu IVI grafiku var izmantot, lai sagatavotos intervijai, lai izvērtētu, vai persona varēja būt iesaistīta izslēdzamās darbībās noteiktā laikā un vietā, vai lai lūgtu vairāk informācijas no pieteikuma iesniedzēja par konkrētajiem notikumiem. Līdztekus grafikiem jums arī būtu jāpievērš uzmanība to aktoru profilu sarakstiem, par kuriem ir zināms, ka viņi ir bijuši iesaistīti izslēdzamās darbībās, kā arī pazīmēm, kas varētu brīdināt jūs par to, ka pieteikuma iesniedzējs var piederēt vienam no uzskaitītajiem profiliem. Laba sagatavošanās intervijai sniegs jums zināšanas, kas ir nepieciešamas īsto jautājumu uzdošanai. Tā var arī iegūt informāciju no pieteikuma iesniedzēja, kas atvieglos turpmāko izpēti.

Piemērs no Sīrijas lietas

Viņš ir jauns vīrietis no pilsoņu kara plosītas valsts, kurā, kā zināms, dažādi aktori ir pastrādājuši noziegumus pret cilvēci, kara noziegumus un citus nežēlīgus liela mēroga noziegumus. Turklāt saskaņā ar pieejamo vispārīgo informāciju pastāv prakse piespiedu kārtā vervēt jaunus vīriešus vai viņi paši tiecas pievienoties dažādiem konfliktā iesaistītiem bruņotiem grupējumiem, jo tādā veidā viņi saņem finansiālu atbalstu vai cita veida priekšrocības. Pieteikuma iesniedzējs dzīvoja apgabalā (Himsā), kur tolaik notika vardarbīgas demonstrācijas. Šie elementi ir pazīmes, ka izslēgšana var kļūt par būtisku pētāmo tematu.

Daži no IVI tematiem, kurus varat izpētīt, sagatavojoties intervijai šajā lietā, ir norādīti tālāk.

- Kādi aktori (militāri, bruņoti grupējumi, teroristu organizācijas u. c.) ir iesaistīti konfliktā Sīrijā kopumā?
- Kādi bruņoti grupējumi ir bijuši aktīvi Himsā, Hamā un Sarminā minētajos laikposmos? Kāda veida organizācijas tās ir? Kādi ir to pamatmērķi? Kas ir to *modus operandi* (darbības veids)? Kā tās vervē savus dalībniekus?
- Teritoriālā kontrole: kurš aktors kontrolēja minētās vietas un kad?
- Kas bija aktori, kuri bija iesaistīti 2013. gadā Himsā notikušajās demonstrācijās, un kādus cilvēktiesību pārkāpumus, vardarbību un smagus noziegumus viņi pastrādāja šī notikuma laikā?

Sagatavojoties intervijai iepriekš, jūs varēsiet uzdot īstos papildu jautājumus un konstatēt iespējamās nesaskaņas starp pieteikuma iesniedzēja stāstīto un IVI intervijas laikā. Ja konstatējat šādas nesaskaņas vai ja pieteikuma iesniedzēja paziņojumā trūkst informācijas, jums jādod viņam/viņai iespēja paskaidrot. Piemēram, ja pieteikuma iesniedzējs pastāsta par dalību organizācijā vai citiem būtiskiem apstākļiem, pārliecinieties, ka uztverat pieteikuma iesniedzēja stāstīto. Jautājiet par faktiem, kurus ar IVI var iespējami apstiprināt vai apstrīdēt pēc papildu izpētes.

Ir ieteicams jautāt par faktiem, kurus var izsekot, un atzīmēt terminus, piemēram, dienesta pakāpes un iedalījumu pieteikuma iesniedzēja valodā, un iegūt komandķēdes augšā esošo komandieru vārdus un uzvārdus.

Piemērs no Sīrijas lietas

Pamatojoties uz IVI sniegtajām zināšanām, tālāk tekstā ir uzskaitīti jautājumi, kurus varētu uzdot pieteikuma iesniedzējam intervijas laikā. Sākumā jāuzdod brīvas atbildes jautājumi par pieteikuma iesniedzēja dzīvi grupējuma *Al-Nusra* klātbūtnē, un pēc tam tiem jāklūst konkrētākiem, galveno uzmanību pievēršot specifiskam tematam.

1. Cik ilgi jūs dzīvojāt Sarminas apgabalā?
2. Vai jūs zinājāt, kas kontrolē Sarminu, kamēr uzturējāties tās teritorijā?

Pieteikuma iesniedzējs atbild, ka tajā laikā tas bija grupējums "Al-Nusra fronte".

3. Kāda bija jūsu dzīve grupējuma *Al-Nusra* klātbūtnē apgabalā?
4. Vai jūs/jūsu ģimene saskārās ar problēmām, ko radīja grupējuma *Al-Nusra* dalībnieki, kamēr dzīvojāt Sarminas apgabalā?

*Pieteikuma iesniedzējs atbild, ka viņi centās savervēt viņu, bet viņš atteicās pievienoties grupējumam, jo nepiekrīta tā ideoloģijai. Pēc šī gadījuma viņi nav vērsušies pie viņa un viņam nav bijis citu problēmu ar viņiem. Viņa ģimenes locekļiem nav bijis problēmu ar grupējumu *Al-Nusra*. Tomēr saskaņā ar mūsu rīcībā esošo informāciju grupējums *Al-Nusra* veica piespiedu vervēšanu un personas, kuras atteicās pievienoties, uzskatīja par ienaidniekiem tajā laikā un padarīja viņus/viņu ģimenes locekļus par vardarbīgu uzbrukumu mērķiem. Turklāt informācijā ir norādīts, ka vienīgais veids, kā dienesta vecuma vīrietis varēja dzīvot Sarminas apgabalā tajā laikā bez problēmām ar grupējumu *Al-Nusra*, bija pievienošanās grupējumam.*

Papildu jautājums varētu būt:

5. Kā jūs izskaidrojat, ka jūsu gadījumā grupējums *Al-Nusra* neveica nekādus pasākumus pret jums vai jūsu ģimeni pēc jūsu atteikuma pievienoties viņiem un ka jūs varējāt dzīvot tur mierīgi?

4.2. Konstatētu izslēgšanas rādītāju papildu pārbaude

Ja intervijas laikā izpaužas iespējamās iesaistes izslēdzamās darbībās pazīmes, jums būs jāveic papildu IVI izpēte vai jāsazinās ar savu IVI struktūrvienību, lai izskatītu un novērtētu izslēgšanas rādītājus. Ja ir nepieciešama papildu informācija, jums var nākties veikt otru interviju, galveno uzmanību pievēršot izslēgšanai, ja vien jūs nenododat lietu specializētai valsts struktūrvienībai/ekspertam, kas izskata izslēgšanas lietas. Nosūtīšana uz citu struktūrvienību vai pie eksperta ir atkarīga no valstī pieņemtās prakses un/vai izskatāmās lietas konkrētajiem apstākļiem.

Šajā posmā jums jākonkretizē būtiskie temati papildu izpētei.

Piemērs no Sīrijas lietas

Ilustratīvos nolūkos pieņemsim, ka pieteikuma iesniedzējs atzinās saiknē ar grupējumu *Al-Nusra*. Daži piemēri tematiem, kas jāpārbauda ar IVI palīdzību, ir šādi:

- Kādi ir grupējuma *Al-Nusra* mērķi?
- Kādas ir tā vervēšanas metodes?
- Kāda veida metodes grupējums *Al-Nusra* izmanto karadarbības veikšanā vai iesaistē ar civiliedzīvotājiem?
- Ko grupējums *Al-Nusra* izvēlas par mērķi? Vai tas izvēlas par mērķi civiliedzīvotājus? Ar kādām metodēm un cik lielā mērā?
- Vai var sasaistīt grupējumu un/vai grupējuma komandierus ar konkrētiem noziegumiem vai darbībām? Kad un kur šīs darbības tika veiktas?
- Vai grupējuma *Al-Nusra* vadība ir zināma ar citiem vārdiem un uzvārdiem?

Organizācijas raksturs un pavēlniecības struktūras pienākumi grupējumā ir svarīgs aspekts, kas ir jāpārbauda izslēgšanas lietās. Lai noteiktu, vai pieteikuma iesniedzējam ir individuāla atbildība par izslēdzamajām darbībām, vai lai saprastu, vai viņš/viņa ir piespiests vai norīkots izturēties noteiktā veidā, IVI izpēti var vērst uz informāciju par šo tēmu. IVI var būt lietderīga, lai sniegtu kontekstuālu informāciju par grupu, kas var palīdzēt novērtēt pieteikuma iesniedzēja individuālās atbildības līmeni (zināšanas, nodomu un darbības), kā arī iespējamo aizsardzības (spaidu vai paš aizsardzības) ticamību. Tas ietver IVI izpēti veikšanu par grupējuma kontekstu un to, kā cilvēki tam pievienojas, atbalsta vai piedalās darbībās, vai atstāj grupējumu, kas ir bijis iesaistīts izslēdzamās darbībās. Daži piemēri no būtiskiem izpēti jautājumiem saistībā ar individuālo atbildību, ko varētu formulēt par šo tematu, ir sniegti tālāk tekstā.

Piemērs no Sīrijas lietas

- Kāda ir grupējuma *Al-Nusra* teritoriālā pavēlniecības struktūra? Piemēram, vai katrai apkaimei/ciematam/rajonam/provincei utt. ir sava nodaļa un struktūra?
- Vai pastāv centrālā hierarhija, kas izdod rīkojumus, vai vietējā līmeņa komandieri rīkojas pēc saviem ieskatiem?
- Kāda ir organizācijas hierarhiskā rangu struktūra?
- Kādi ir individuālas personas pienākumi katrā organizācijas rangā?
- Vai grupējums izdod rīkojumus pakļautībā esošajiem dalībniekiem konkrētu noziegumu vai operāciju veikšanai?
- Kas izdod rīkojumus, un kādā veidā tie tiek izdoti (piem., teksta veidā, personīgi, rakstiski utt.)?

It īpaši attiecībā uz vadības atbildību jums vajadzētu ievākt informāciju par pieteikuma iesniedzēja lomu un amatu grupējumā, tostarp – vai viņš ir bijis komandieris. Daži piemēri no būtiskiem izpētes jautājumiem saistībā ar vadības individuālo atbildību, ko varētu formulēt par šo tematu, ir šādi:

Piemērs no Sīrijas lietas

- Kādus noziegumus ir izdarījuši grupējuma dalībnieki?
- Kas faktiski izdarīja noziegumus (vai tika vai netika saņemts rīkojums)?
- Kādi pasākumi (ja tādi bija) tika veikti, lai novērstu noziegumu izdarīšanu un/vai nodrošinātu to, ka šādi noziegumi neatkārtotos turpmāk?

Vadības atbildība, protams, ir tikai viens no tematiem, kas ir būtiski, lai izvērtētu **individuālo atbildību**. Turklāt IVI nekad nevar kalpot kā individuālās atbildības vienīgais pierādījums. Papildu informāciju skatīt *EASO praktiskajā rokasgrāmatā* par izslēgšanu ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁹⁾ EASO, *Praktiskā rokasgrāmata: izslēgšana*, 2017. gada janvāris.

5. IVI izpēte un IVI avoti

5.1. Dažādie IVI avotu veidi

Lielāko daļu informācijas, kuru jūs izmantojat pieteikuma iesniedzēja paziņojuma un starptautiskās aizsardzības nepieciešamības izvērtēšanai, var atrast dažādu veidu avotos, piemēram, grāmatās, internetā un mutvārdu avotos. Citi klasificē avotus pēc autora vai nodala vispārīgos un specializētos IVI avotus.

5.1.1. IVI datubāzes un portāli

Datubāzes un portāli paši nav avoti, bet tie sniedz piekļuvi avotiem un ļauj izgūt informāciju. IVI datubāze/portāli nodrošina informāciju, kura ir ļoti būtiska starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtēšanā tās tvēruma un nozīmības dēļ. Datubāzēs parasti ir iekļauta informācija no vairākiem atšķirīgiem avotiem par dažādām valstīm un tematiem. Tomēr neviena datubāze nav pilnīga, un jums nevajadzētu paļauties tikai uz vienu datubāzi. Tajā pašā laikā ir svarīgi atcerēties, ka tajās atrodamā informācija ir iepriekš atlasīta. IVI portālos tiek piemēroti IVI kvalitātes kritēriji, lai iepriekš atlasītu avotus, ko tie nodrošina savās platformās, kas var mainīties atkarībā no iesaistītajiem avotiem, kvalitātes kritērijiem, tematu tvēruma un izmantotajām valodām.

Valstu IVI datubāzes. Daudzas atbildīgās iestādes uztur savas IVI datubāzes, kurām var piekļūt iekšēji vai ārēji. IVI ziņojumus, kurus ir izstrādājušas dažādas Eiropas IVI struktūrvienības, arī parasti var atrast [EASO IVI portālā](#).

IVI datubāžu un portālu piemēri

EASO IVI portāls. Tas galvenokārt ietver ziņojumus un atbildes uz jautājumiem, ko publicē EASO un ES+ valstu ministrijas. Pieejams vietnē: <https://coi.easo.europa.eu>.

Ecoi.net. ACCORD (Austrijas Sarkanā Krusta IVI departamenta) IVI datubāze. Saskaņā ar pieejama angļu un vācu valodā, un informācija galvenokārt ir pieejama angļu valodā. Tā ir viena no lielākajām pieejamajām IVI datubāzēm, un tajā ir iekļauta informācija no plaša avotu klāsta un plašā valodu klāstā. Pieejama vietnē: www.ecoi.net.

Refworld. Datubāzes operators ir UNHCR, un tajā ir laikā līdz 2018. gada decembrim publicētā IVI. 2019. gada janvārī UNHCR uzsāka partnerību ar ACCORD un apstiprināja ecoi.net kā galveno IVI datubāzi. Refworld jaunajā uzmanības fokusā ir politika, judikatūra no valstu, reģionālajām un starptautiskajām tiesām un tribunāliem un valstu tiesību akti. Pieejams vietnē: www.refworld.org.

ReliefWeb. Datubāzes operators ir ANO Humanitāro lietu koordinācijas birojs. Atšķirībā no iepriekšminētajām datubāzēm ReliefWeb nav paredzēts izmantot kā IVI datubāzi. Tās galvenais mērķis ir sniegt atbalstu humanitārās palīdzības aktoriem, bet to bieži aktualizē ar ziņojumiem no iestādēm, piemēram, ANO aģentūrām, kurus varētu izmantot IVI izpētē. Tajā ir iekļautas kartes un cita lietderīga infografika. Pieejama vietnē: <https://reliefweb.int>.

Lūdzam atcerēties, ka katram avotam ir savs mandāts un/vai uzdevums un ka nepastāv vispārīga avotu hierarhija. Katra avota lietderība un pilnvarojums ir atkarīgs no jautājuma, uz kuru tiek meklēta atbilde, – katrs avots ir jānovērtē pats par sevi, un secinājumus par avota uzticamību var izdarīt tikai pēc pilnīga avota novērtējuma veikšanas.

Atkarībā no izpētes jautājuma daži avotu veidi parasti ir piemērotāki nekā citi. Tiem arī piemīt savi trūkumi un priekšrocības.

5.1.2. Vispārīgie IVI avoti salīdzinājumā ar specializētajiem IVI avotiem

Vispārīgie IVI avoti nodrošina vispārīgu informāciju par izcelsmes valstīm, un tie var sniegt labu priekšstatu par situāciju valstī. Tomēr, ja jums ir nepieciešamas padziļinātas zināšanas par konkrētu tematu, jums var rasties nepieciešamība izmantot specializētos avotus, jo tajos ir reģionāla vai valsts līmeņa informācija vai uzmanības fokusā ir specifisks temats. Specializēto avotu piemēri ar tematisku mandātu ir Starptautiskā Lesbiešu un geju asociācija (*ILGA*) – starptautiska NVO, kas koncentrējas uz *ILGA* jautājumiem; un Iekšējās pārvietošanas monitoringa centrs – starptautiska NVO, kas galveno uzmanību pievērš iekšzemē pārvietotu personu situācijai.

ANO ir vairākas specializētas aģentūras, kas iesniedz ziņojumus par dažādiem tematiem. Daži piemēri ir ANO Humanitāro lietu koordinācijas birojs un ANO Augstā cilvēktiesību komisāra birojs, kas attiecīgi galveno uzmanību pievērš humanitāriem aspektiem un cilvēktiesībām. Piemēri specializētajiem avotiem ar reģionālu pilnvarojumu ir Amerikas Cilvēktiesību komisija (*IACHR*), kas galveno uzmanību pievērš Amerikas un Afganistānas analītiķu tīklam – izpētes organizācijai, kuras uzmanības fokusā ir Afganistāna. *IACHR* gadījumā tai ir arī tematisks mandāts, galveno uzmanību pievēršot cilvēktiesībām. Tas nav nekas neparasts, piemēram, daudzām ANO aģentūrām ir reģionālās nodaļas ar specifisku reģionālo mandātu un savām tīmekļa vietnēm. ANO ir arī īpašas misijas dažās valstīs. Šīs misijas bieži sniedz daudz specifiskas informācijas par valstīm. Piemēri valstīm, kurās pašlaik notiek ANO misijas, ir Afganistāna un Somālija. No tām tiek ziņots par dažādiem ar cilvēktiesībām saistītiem jautājumiem.

Visbiežāk izmantoto avotu veidus var klasificēt šādi:

- **Starptautiskās un starpvaldību organizācijas (SVO)**

Šīs organizācijas, piemēram, *UNHCR*, ANO Drošības padome, Eiropas un ES institūcijas, piemēram, Eiropas Padome, Eiropas Parlaments, *EASO*, Āfrikas Savienība un Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopiena, periodiski publicē ziņojumus, nostājas dokumentus par konkrētām, specifiskām situācijām, īpašu ziņotāju vai cilvēktiesību ekspertu konstatējumus, vēlēšanu novērotāju ziņojumus un nostājas dokumentus par daudzām izcelsmes valstīm, pamatinformāciju un vēl daudz ko citu par daudzām izcelsmes valstīm.

Šo avotu priekšrocība ir starptautiskais vai reģionālais mandāts, kas veido pamatu zinātnībai un sniedz piekļuvi informācijai par konkrētu praksi cilvēktiesību jautājumos. Tomēr dažos no tiem nav ļauts veikt tūlītēju izmeklēšanu no pirmavotiem vai arī nav iespējams ievadīt valsti vai reģionu vispār. Bieži šādas iestādes vāc informāciju konfidenciali. Pievēršiet uzmanību tam, vai dokumentu ir izstrādājusi politiska iestāde (sastāv no valdības pārstāvjiem) vai monitorējoša iestāde (sastāv no ekspertiem un neatkarīgiem dalībniekiem), jo tas var ietekmēt informācijas precizitāti un uzticamību. SVO parasti ir labi avoti, ja tiek pētīti cilvēktiesību un tamlīdzīgi jautājumi.

SVO piemēri ⁽⁵⁰⁾

Eiropas Padome. Pieejama vietnē: <http://www.coe.int>

It īpaši Cilvēktiesību komisāra ziņojumi, pieejami vietnē <https://www.coe.int/en/web/commissioner>; Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas ziņojumi, pieejami vietnē <http://www.coe.int/en/web/cpt/home>; un Ekspertu darbības grupas pret cilvēku tirdzniecību ziņojumi: <http://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking>

EASO. IVI ziņojumi par dažādām izcelsmes valstīm. Pieejama vietnē <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>

Cilvēktiesību padome. Piemēram, gada pārskati un rezolūcijas. Pieejama vietnē <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Documents.aspx>

ANO miera atbalsta operācijas. Informācija par ANO miera uzturēšanas misijām. Pieejama vietnē <http://www.unmissions.org>

ANO Humānās palīdzības koordinācijas birojs: analītiski politikas dokumenti par humānās palīdzības datiem un tendencēm, kā arī tematiskas publikācijas, kas sniedz informāciju par svarīgiem humānās palīdzības jautājumiem, piemēram, civiliedzīvotāju aizsardzību un humānās palīdzības pieejamību. Pieejama vietnē <http://www.unocha.org>

ANO Augstā cilvēktiesību komisāra birojs: publikācijas par daudz dažādiem tematiem saistībā ar cilvēktiesībām. Pieejams vietnē <http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>

ANO Drošības padome: ietver ģenerālsekretāra ziņojumus, gada pārskatus, Drošības padomes misiju ziņojumus u. c. Pieejama vietnē <https://www.un.org/securitycouncil/content/security-council-documents>

UN Journal, dokumenti no Ģenerālās asamblejas, Drošības padomes, Cilvēktiesību padomes, Ekonomikas un sociālo lietu padomes u. c. Pieejams vietnē <https://journal.un.org/en>

ANO Bērnu fonds: informācijas avots par bērnu situāciju visā pasaulē, kas publicē statistikas datus un publikācijas par dažādiem tematiem. Pieejams vietnē <http://www.unicef.org/>

ANO Attīstības programma: publicē gada pārskatus. Pieejama vietnē <http://www.undp.org>

ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas iestāde: nodrošina digitālo bibliotēku ar publikācijām par tematiem, kas ir saistīti ar dzimumu līdztiesību un sieviešu iespēju veicināšanu, kā arī gada pārskatus, uzraudzības un progresa ziņojumus. Pieejama vietnē <http://www.unwomen.org/en>

ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos: publicē statistikas datus un jaunumus saistībā ar bēgļiem, piespiedu pārvietošanu, bezvalstniecību un citiem saistītiem tematiem. Pieejams vietnē <http://www.unhcr.org>

⁽⁵⁰⁾ EASO, *Praktiski norādījumi tiesām par izcelsmes valsts informāciju*, 2018. gads, 38. lpp.

ANO Palīdzības un darba aģentūra Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos: palīdzības un cilvēces attīstības aģentūra, kas publicē ziņojumus par dažādiem tematiem saistībā ar Palestīnu. Pieejama vietnē <http://www.unrwa.org>

ANO ģenerālsēkretārs: ietver dokumentu un publikāciju datubāzi, ziņojumus, tostarp ziņojumus par situāciju izcelsmes valstīs, vēstules un verbālnotas, nolīgumus un vienošanās, rezolūciju projektus un lēmumus. Pieejams vietnē <http://www.un.org/sg>

• Valdības un valsts avoti

Dažādas valsts institūcijas publicē dažāda veida IVI produktus par situāciju daudzās dažādās izcelsmes valstīs. Dažas no šīm institūcijām publicē jauktus politikas un IVI materiālus. It īpaši dažas institūcijas arī nodrošina atbildes uz jautājumiem un faktu vākšanas misiju ziņojumus.

Ja vēlaties novērtēt valdības avotu, pievērsiet uzmanību tam, vai tā ir konkrētās valsts valdība, vai tā ir ārvalsts valdība. Ņemiet vērā tās valdības dokumentus par cilvēktiesībām, attiecīgo valstu attiecības un citus politiskus apsvērumus, kas var ietekmēt informācijas kvalitāti un uzticamību. Izcelsmes valsts stāvoklis var būt lietderīgs avots par tādām tēmām kā valsts tiesību akti vai personu apliecinošu dokumentu izdošana, bet tas var būt neobjektīvs, piemēram, cilvēktiesību jautājumos.

Valdības un valsts avotu piemēri ⁽⁵¹⁾

ES+ valstis (IVI produktiem var piekļūt no [EASO IVI portāla](#))

- Dānija: Imigrācijas dienesta Izcelsmes valsts informācijas daļa.
- Francija: Francijas Bēgļu un bezvalstnieku biroja Informācijas, dokumentācijas un izpētes daļa un Valsts patvēruma lietu tiesas Izpētes un dokumentācijas centrs.
- Vācija: Vācijas Migrācijas un bēgļu federālā biroja Izcelsmes valsts (IVI) informācijas sistēma – *MILo*.
- Nīderlande: *Ambtsberichten*.
- Norvēģija: Norvēģijas Izcelsmes valsts informācijas centrs – *Landinfo*.
- Zviedrija: Zviedrijas Migrācijas aģentūra.

Citi (IVI produktiem var piekļūt vietnē ecoi.net)

- Kanāda: Kanādas Imigrācijas un bēgļu lietu pārvalde.
- Apvienotā Karaliste: Iekšlietu ministrija – valsts politika un informācijas piezīmes.
- Savienotās Valstis: Valsts departaments.

⁽⁵¹⁾ EASO, *Praktiski norādījumi tiesām par izcelsmes valsts informāciju*, 2018. gads, 38. lpp.

- **Nevalstiski avoti**

Dažas starptautiska līmeņa NVO publicē ziņojumus un dokumentus par noteiktām specifiskām situācijām daudzās izcelsmes valstīs (piem., *Amnesty International*, *Human Rights Watch*). Citas NVO darbojas valsts vai vietējā līmenī un publicē ziņojumus par specifiskām situācijām savā valstī (piem., Etiopijas Cilvēktiesību padome, Meiteņu spēka iniciatīva Beninas pilsētā). Dažas NVO (piem., Šveices Bēgļu lietu padome) nodrošina publiski pieejamas atbildes uz jautājumiem un ziņojumus par faktu vākšanas misijām.

NVO ziņojumu uzticamība un precizitāte ir pilnībā atkarīga no to informācijas vākšanas metodikas, kas attiecas arī uz lielām cilvēktiesību NVO, kas aizstāv cieņu pret cilvēktiesībām plašākā mērogā. NVO, kas pārstāv noteiktu grupu – etnisko, reliģisko vai dzimumu – dažkārt var būt grūtāk novērtējamas, un tajās var būt informācija, ko iekrāso to konkrētais fokuss vai mandāts. Tās var būt mazāk uzticamas nekā NVO, kas ziņo plaši un izsmeļoši par vairākiem cilvēktiesību jautājumiem un reģioniem, tādēļ ir vērts rūpīgi izvērtēt šādus avotus. Ņemot vērā, ka dažkārt ir grūti novērtēt uzticamību, šis avotu veids dažreiz ir ar izteiktu specializāciju tematos, par kuriem nav pietiekami daudz informācijas citos avotos.

Nevalstisku avotu piemēri

Atlas of Torture. Ludviga Bolcmana Pamattiesību un cilvēktiesību institūta projekts. Šajā tīmekļa vietnē ir sniegta situācijas pārskats attiecībā uz spīdzināšanu un sliktu izturēšanos visā pasaulē. Pieejams vietnē: <https://www.atlas-of-torture.org/>

Amnesty International. Nodrošina dokumentus par konkrētām valstīm. Pieejams vietnē: <https://www.amnesty.org/en/>

Bertelsmana fonda Transformācijas indekss. Nodrošina ziņojumus par demokrātijas, ekonomikas un politikas attīstību jaunattīstības un pārveides valstīs. Pieejams vietnē: <https://www.bti-project.org/en>

Freedom House. Nodrošina periodiskus ziņojumus par politiskajām tiesībām un brīvībām, par pārejas posmā esošām valstīm un citiem specializētiem tematiem. Pieejams vietnē: <https://freedomhouse.org/reports>

Human Rights Watch. Nodrošina ziņojumus par dažādiem tematiem. Pieejams vietnē: <http://www.hrw.org/publications>

Iekšzemes pārvietošanas monitoringa centrs. Galveno uzmanību pievērš iekšzemes pārvietošanai un nodrošina valstu profilus, globālos ziņojumus un datubāzi par tēmu. Pieejams vietnē: <http://www.internal-displacement.org/>

Starptautiskā krīzes grupa. Nodrošina detalizētu analīzi un politikas ieteikumus saistībā ar konfliktiem un iespējamajām konflikta situācijām pasaulē. Pieejama vietnē: <https://www.crisisgroup.org/latest-updates/reports-and-briefings>

Starptautiskā Cilvēktiesību federācija. To veido 184 organizācijas no 112 valstīm, un tā atmasko cilvēktiesību pārkāpumus. Pieejama vietnē: <http://www.fidh.org/en/>

Starptautiskā Lesbiešu un geju asociācija. Nodrošina informāciju par *ILGA* personu juridisko un sabiedrisko situāciju daudzās valstīs. Pieejama vietnē: <https://ilga.org/>

“Reportieri bez robežām”. Tā ir neatkarīga NVO ar konsultatīvo statusu Apvienoto Nāciju Organizācijā, Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā (*UNESCO*), Eiropas Padomē un Starptautiskajā Frankofonijas organizācijā. Tās sniedz paziņojumus presei un ziņojumus par informācijas brīvības stāvokli visā pasaulē un tās pārkāpumiem. Pieejama vietnē: <https://rsf.org/en>

Šveices Bēgļu lietu padome. Šī NVO publicē tematiskus IVI ziņojumus galvenokārt vācu un franču valodā. Pieejama vietnē: <https://www.refugeecouncil.ch/countries-of-origin.html>

Pasaules Organizācija spīdzināšanas novēršanai. Publicē ziņojumus, kuros galvenā uzmanība tiek pievērsta cilvēktiesību aizstāvju situācijai, un kopā ar Starptautisko Cilvēktiesību federāciju – Cilvēktiesību aizstāvju aizsardzības novērošanas centra gada pārskatu. Pieejama vietnē: <https://www.omct.org/>

- **Plašsaziņas līdzekļu avoti**

Plašsaziņas līdzekļu avoti var būt vissvarīgāko avotu vidū, lai uzzinātu dienas jaunumus par situācijām izcelsmes valstīs, specifiskiem notikumiem un grafikiem. Starptautiskie un valstu plašsaziņas līdzekļu avoti (piem., tādi starptautiskie plašsaziņas līdzekļu uzņēmumi kā *BBC*, *Reuters*, *Agence France Presse*, *Al Jazeera*) bieži publicē dienas ziņu informāciju par izcelsmes valstīm. Plašsaziņas līdzekļu avoti var būt lietderīgi, veicot izpēti par ļoti specifiskiem vai lokāliem notikumiem vai nolūkā iegūt hronoloģisku notikumu pārskatu.

Lielākā daļa starptautisko plašsaziņas līdzekļu avotu parasti ievēro stingras metodiskās un profesionālas rediģēšanas vadlīnijas ziņošanai. Tomēr tie ne vienmēr sniedz vietējā līmenī detalizētu informāciju.

Vietējiem plašsaziņas līdzekļu avotiem bieži ir vairāk informācijas par vietējiem notikumiem, bet var būt grūtāk izvērtēt to uzticamību, un tie var neizmantot stingru metodiku, tādēļ tiem ir nepieciešams rūpīgs novērtējums. Ņemiet vērā, ka plašsaziņas līdzekļu avoti dažreiz var piederēt valstij (piem., *Xinhua*, *TASS*), vai tiem var būt nepārprotama vai slēpta saikne ar politiskajām partijām vai konflikta aktoriem, un tādēļ tie vienmēr ir rūpīgi jāizvērtē. Dažkārt konflikta aktori var arī kontrolēt paši savu ziņu aģentūru (*Taliban* “Džihāda balss”, *ISIS* u. c.). Tie ir jālasa īpaši piesardzīgi un vienmēr jāsalīdzina ar ziņām no citiem.

Plašsaziņas līdzekļu avotu piemēri

Lai atrastu saikni ar vietējiem plašsaziņas līdzekļiem, skatiet *BBC* nodrošinātos valstu profilus ar uzskaitītiem mediju elementiem un saitēm, kad tas ir iespējams.

- **Likumdošanas un administratīvās iestādes (izcelsmes valstīs)**

Tās var ietvert parlamentus vai ministrijas izcelsmes valstīs. Tās izstrādā un publicē valsts normatīvo aktu, piemēram, sodāmības kodeksa vai pilsonības tiesību aktu, tekstu, kas var noderēt, veicot IVI izpēti.

- **Domnīcas un akadēmiskie avoti**

Šiem avotiem ir saikne ar domnīcām, universitātēm vai koledžām, un tie izstrādā analītiskus un izpētes ziņojumus saistībā ar to specifiskajām interešu un zinātnības jomām. Tomēr piekļuve dažām publikācijām var būt ierobežota.

Izmantojot internetā pieejamos “brīvas piekļuves” akadēmiskos rakstus, ir nepieciešama rūpīga pārbaude un piesardzība, jo izmantotajai metodikai ne vienmēr ir augsta kvalitāte. Vienmēr izvērtējiet katra autora reputāciju un izmantoto metodiku.

Akadēmisko avotu piemēri

Chatham House. Politikas institūts, kas ir zināms arī kā Karaliskais starptautisko attiecību institūts, analizē galvenos starptautiskos jautājumus un aktuālos notikumus, kā arī globālos, reģionālos un valstij specifiskos izaicinājumus un iespējas. Pieejams vietnē: <https://www.chathamhouse.org/>

Starptautiskā Krīzes grupa. Domnīca, kas veic globālo krīžu izpēti un analīzi. Pieejama vietnē: <https://www.crisisgroup.org/>

Londonas Ekonomikas skola. Sociālo zinātņu universitāte, kas veic izpēti par dažādām tēmām. Pieejama vietnē: <http://www.lse.ac.uk/>

- **Sociālie plašsaziņas līdzekļi**

Sociālie plašsaziņas līdzekļi parasti ir tīmekļa platformas ar lietotāju radītu saturu. Tie tikai sniedz piekļuvi publikācijām, rakstiem, komentāriem vai vizuālajam materiālam, ko ir izstrādājuši dažādi cilvēki un institūcijas. Sociālo plašsaziņas līdzekļu piemēri ietver sociālās tīklošanas vietnes (*Facebook, LinkedIn*); tīmekļa žurnālus; mikroblogošanas vietnes (*Twitter*); viki vietnes (*Wikipedia*); failu koplietošanas vietnes (*YouTube, Flickr*); vietaistītus pakalpojumus (piem., *Panoramio, Wikimapia*) u. c. Sociālie mediji ļauj pieaugošam skaitam cilvēku ātri un viegli dokumentēt notikumus un zibenīgi paziņot šo informāciju visā pasaulē. Sociālie mediji var noderēt, meklējot jaunākos notikumus izcelsmes valstī, kura piedzīvo apvērsumu vai vārda brīvības ierobežošanu, kā arī jaunākās ziņas par noteiktu tematu.

Sociālo mediju kontos pieejamais saturs bieži vien nav pakļauts tam pašam stingrajam izpētes un rediģēšanas procesam, kas attiecas uz vispāratzītajiem medijiem vai citiem avotiem. Tādēļ pastāv augstāks risks, ka saturs ir neprecīzs, neobjektīvs, tīši maldinošs vai apšaubāms. Turklāt to saturu bieži rada lietotāji, un saziņas ātruma vai satura dēļ īpaša uzmanība jāpievērš, lai nodrošinātu, ka jebkurš sociālo mediju avots tiek pienācīgi izvērtēts, kā aprakstīts **1.5. sadaļā “Avotu izvērtēšanas nozīmīgums”**. Īpaša uzmanība jāpievērš tā avota identificēšanai, kas ziņo ar sociālo mediju kontu starpniecību. Tādēļ ir ļoti svarīgi veikt sociālo mediju kontos atrastas informācijas divkārtu pārbaudi.

- **IT nebāzēti avoti**

IT nebāzēti avoti, piemēram, cietā sējuma grāmatas, žurnāli un kartes, arī veido ļoti nozīmīgus informācijas avotus. Dokumenti no intervijām, konferencēm un semināriem arī ir svarīgs informācijas avots.

5.2. Praktiski padomi ierēdņiem IVI pamatzpētes veikšanā

Līdz šim jūs iepazināties ar to, kā identificēt būtiskus IVI tematus un kā formulēt izpētes jautājumus. Jūs iepazināties arī ar avotu izvērtēšanu un kvalitātes standartiem. Lai gan tie ir IVI izpētes veikšanas galvenie aspekti, ir jāņem vērā arī daži praktiski norādījumi. Parasti pirmais solis ir informācijas meklēšana, izmantojot IVI datubāzes, portālus un meklētājprogrammas ⁽⁵²⁾.

Veicot meklēšanu datubāzēs, ir svarīgi iepazīties ar konkrētās datubāzes īpatnībām. Viens no svarīgākajiem aspektiem, kas jāņem vērā, ir datubāzes saturs. Kādi kritēriji ir piemēroti, atlasot ziņojumus vai dokumentus publicēšanai? No kādiem avotiem saturs parasti tiek iegūts? Datubāžu tīmekļa vietnēm parasti ir sadaļa “Par”, kurā ir sniegta šī veida lietderīgā informācija.

Meklējot informāciju, ir svarīgi gudri izvēlēties meklējamās vārdus. Padomājiet par izmantotā meklējamā vārda sinonīmiem vai saistītiem vārdiem, jo tas var dot vairāk rezultātu. Atcerieties, ka vārdi, kuri jūsu valstī tiek uzskatīti par diskriminējošiem vai nepiemērotiem, par tādiem var netikt uzskatīti citās valstīs vai vidē.

Ja meklējat informāciju par, piemēram, *piespiedu laulībām*, jūs varat veikt meklēšanu arī ar vārdu *vardarbīgas laulības* (sinonīms), *norunātas laulības* (saistīts termins) vai agrīna grūtniecība (saistīts temats). Vēl viens ieteikums ir meklēt meklēšanas vārdu darbības vārda formā – šajā gadījumā *precēties piespiedu kārtā* ⁽⁵³⁾. Vairumā gadījumu šīs metodes dod vairāk rezultātu nekā tad, kad jūs ierobežojat meklēšanu ar pirmo meklēšanas vārdu, kas ienāk prātā.

Dažreiz jūs izmantosiet meklēšanas vārdus citā valodā, nevis savā dzimtajā vai angļu valodā, piemēram, terminu valodā, kurā runā jūsu pēdējā izcelsmes valstī. Dažkārt tas var būt sarežģīti, it īpaši valodās, kurās neizmanto latīņu alfabētu. Nav nekas neparasts transkribēt vārdus ar dažādu rakstību. Kā piemēru var minēt grupējumu *Yazidis*. Citi grupējuma rakstības varianti ietver *Yezidis* un *Izadis*. Dažreiz termins ir zināms gan vietējā valodā, gan iztulkots angļu valodā (vai citās valodās). Tas ir ierasti, izpētot grupējumus vai organizācijas. Kā piemēru minēsim Kolumbijas paramilitāro organizāciju *Las Águilas Negras*. Dažkārt tās tulkojums ir *Melnie ērgļi*. Veicot meklēšanu, izmantojot abus šos terminus, var iegūt labākus meklēšanas rezultātus.

Lietderīgs rīks, veicot meklēšanu, piemēram, sinonīmiem vai alternatīvai rakstībai, ir *meklēšanas operatoru* izmantošana. Ir vairāki atšķirīgi meklēšanas operatori, un dažādas datubāzes un meklētājprogrammas izmanto nedaudz atšķirīgus operatorus (vēl viens labs iemesls ieskatīties sadaļā “Par” datubāzes tīmekļa vietnē). Daži no biežāk izmantotajiem **meklēšanas operatoriem** ir norādīti tālāk tekstā.

⁽⁵²⁾ Papildu informāciju skatīt 5.1. sadaļā “Dažādie IVI avotu veidi”.

⁽⁵³⁾ ACCORD, *Izcelsmes valsts informācijas izpētes apmācību rokasgrāmata*, 2013. gada redakcija, 115. lpp.

Operators **AND**

Operatoru **AND** izmanto divu vai vairāku vārdu kombinēšanai. Ja jūs ierakstāt **AND** (UN) starp diviem vārdiem, meklēšanas rezultātā uzrādīsies visi dokumenti, kas ietver abus šos vārdus (bet ne dokumentus, kuros ir tikai viens no vārdiem). Piemērs. Meklējot *Yazidi AND Sinjar*, iegūsiat rezultātus, kuros ir minēti gan *Yazidi*, gan *Sinjar*.

Operators **OR**

Operators **OR** (VAI) uzskaitīs dokumentus, kuros ir viens vai vairāki operatora kombinēti vārdi. Piemērs. Meklējot *Yazidi OR Sinjar*, iegūsiat rezultātus, kuros ir minēti viens vai abi vārdi *Yazidi* un *Sinjar*.

Operators **NOT**

Operatoru **NOT** izmanto vārdu izslēgšanai. Piemērs. Meklējot *Congo NOT Brazzaville*, iegūsiat rezultātus, kuros ir minēts vārds *Congo*, bet ir izslēgti visi rezultāti, kuros ir minēts *Congo* un *Brazzaville*.

Frāžu meklēšana

Jūs varat meklēt frāzi, īpašvārdu vai vārdu kopu noteiktā kārtībā, ierakstot to dubultpēdīnās. Jautājums ar terminiem pēdīnās atrod lapas, kurās atrodas precīza citētā frāze. Piemērs. Meklējot *“human rights”*, tiek atrasti dokumenti, kuros ir frāze *human rights*, kamēr *human rights* bez pēdīnām atradīs dokumentus ar vārdu *human* un vārdu *rights*, kuriem nav katrā ziņā jābūt kopā kā frāzei.

Aizstājējzīmes un virknes apraušana

Aizstājējzīmes ir zīmes, kuras var izmantot, lai aizstātu vienu vai vairākas rakstzīmes vārdā vai vienā vai vairākos vārdos frāzē. Aizstājējzīmes var izmantot vārdos ar rakstības variantiem, it īpaši nosaukumos, kas ir transkribēti no valodām, kurās nelieto latīņu alfabētu. Viena no biežāk lietotajām aizstājējzīmēm ir zvaigznīte (*). Dažas meklētājprogrammas lieto jautājuma zīmi (?), lai aizstātu vienu rakstzīmi vārdā. Piemērs. Meklējot *LGBT**, tiek iegūti rezultāti, kuros ir minēti tādi termini kā *LGBT*, *LGBTQ*, *LGBTQI* un *LGBTQ+*. Meklējot *Y?zidi*, tiek iegūti rezultāti, kuros ir minēti, piemēram, termini *Yazidi* un *Yezidi*.

Fazimeklēšana

Fazimeklēšana palīdz atrast vārdus, kuru rakstība ir līdzīga jūsu meklēšanas vārdam. Šī funkcija ir lietderīga, ja jūs nezināt precīzu vārda rakstību vai ja ir pārāk daudz rakstības variantu, ko varētu uztvert ar aizstājējzīmju palīdzību. Parasti šīs funkcijas zīme ir ~. Piemērs. Meklējot *Yazidi~*, var iegūt meklēšanas rezultātus dokumentos, kas ietver citu vārda rakstību, piemēram, *Yezidi*. Līdztekus patskaņu nošķiršanai fazimeklēšana arī piemēro līdzskaņu dubultošanu (*Mohammed* vai *Mohamed*) vai līdzskaņus, kas skan līdzīgi (*Mohamet* vai *Mahammed*).

Šos meklēšanas operatorus un funkcijas parasti var kombinēt vairākos veidos. Ja jūs, piemēram, izmeklējat *ISIS* darbību Sindžaras/Mosulas apkārtnē, varat ierakstīt tālāk norādīto meklēšanas formā: *(Sinjar OR Mosul) AND (ISIS OR ISIL OR 'Islamic state' OR DAESH)*.

Ņemiet vērā, ka šīs funkcijas dažādās datubāzēs var atšķirties. Dažas zīmes var atšķirties. Piemēram, operatoru *NOT* dažreiz var aizstāt ar mīnusa zīmi (-).

Meklēšanas operatoru izmantošana ir liels veids, kā paplašināt vai sašaurināt meklēšanu atkarībā no jūsu informācijas vajadzībām. Padziļināta ieskata gūšanai par izpētes stratēģijām skatīt *ACCORD Izcelsmes valsts informācijas izpēte: apmācību rokasgrāmata* ⁽⁵⁴⁾ vai skatīt meklēšanas norādes attiecīgajās datubāzēs.

⁽⁵⁴⁾ ACCORD, *Izcelsmes valsts informācijas izpētes apmācību rokasgrāmata*, 2013. gada redakcija.

Pielikums. KontROLSARAKSTS

KontROLSARAKSTS

Sagatavošanās personiskajai intervijai

Vai es iepazīnos ar IVI, lai sagatavotos intervijai? Vai es iepazīnos ar IVI, lai gūtu vispārīgu pārskatu /jaunāko informāciju par pašreizējo drošības, cilvēktiesību un politisko situāciju izcelsmes valstī?

Vai es iepazīnos ar IVI, lai apzinātu noskaidrojamus elementus?

Personiskās intervijas vadīšana

Ja pirms intervijas vai tās laikā es atradu IVI, kas ir pretrunā vai rada jautājumus par pieteikuma iesniedzēja paziņojumiem, vai es sniedzu pieteikuma iesniedzējam **iespēju** paskaidrot šos konstatējumus intervijas laikā?

Vai attiecīgā gadījumā es **iepazīnos ar IVI intervijas laikā**, lai pārbaudītu faktus vai iegūtu papildu informāciju?

Ja man bija **šaubas** par pieteikuma iesniedzēja pilsonību vai izcelsmes valsti, vai es izmantoju IVI, lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēja paziņojumus šajā sakarā?

Starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtēšana

Vai es pārlicinājos par to, ka izmantoju **būtisku** un **laikam atbilstīgu** IVI, lai izvērtētu būtisko faktu ticamību?

Vai es pārlicinājos par to, ka izmantoju **būtisku** un **aktuālu** IVI riska novērtējumam?

Vai es pārlicinājos par to, ka izmantoju **būtisku** un **aktuālu** IVI, lai izvērtētu IAA pieejamību (attiecīgā gadījumā)?

Vai es izmantoju **būtisku** IVI izslēgšanas izvērtēšanā (attiecīgā gadījumā)?

Vai savā argumentācijā es pārlicinājos par to, ka **ir norādīta skaidra saikne** starp IVI un manu argumentu?

Vai savā argumentācijā es atbilstīgi **norādīju atsauci uz katru IVI materiālu**?

Vai es pārlicinājos, ka izmantoju IVI, kad tas bija iespējams, no **vismaz trim avotiem**?

Vai es pārbaudīju **avota objektivitāti un uzticamību** pirms šī avota atlasīšanas?

Vai es pārlicinājos, ka izmantoju **sabalansētu avotu kopumu**?

Ja es nevarēju atrast IVI un ja manā birojā ir IVI struktūrvienība, vai es **sazinājos ar saviem IVI kolēģiem**, lai lūgtu atbalstu?

Būtiskas IVI trūkuma gadījumā, vai es pienācīgi **izvērtēju to savā argumentācijā**?

Praktiski padomi IVI izpētei

Vai es izmantoju plašāk lietotās IVI datubāzes/portālus?

Vai es izmantoju alternatīvu rakstību, sinonīmus un saistītos terminus, meklējot informāciju?

Kā sazināties ar ES

Klātienē

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem *Europe Direct* centru. Sev tuvākā centra adresi varat atrast tiešsaistē (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

Pa tālruni vai rakstveidā

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Ar šo dienestu varat sazināties šādi:

- pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori par šiem zvaniem var iekasēt maksu),
- pa šādu parasto tālruņa numuru: +32 22999696,
- izmantojot saziņas veidlapu: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lv.

Kā atrast informāciju par ES

Tiešsaistē

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama portālā *Europa* (european-union.europa.eu).

ES publikācijas

ES publikācijas varat apskatīt vai pasūtīt vietnē op.europa.eu/lv/publications. Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus varat saņemt, sazinoties ar *Europe Direct* vai tuvāko dokumentācijas centru (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visu ES juridisko informāciju, arī kopš 1951. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, varat iepazīties vietnē *EUR-Lex* (eur-lex.europa.eu).

ES atvērtie dati

Portālā data.europa.eu ir piekļuve atvērtām datu kopām no ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām. Datus var bez maksas lejupielādēt un izmantot tiklab komerciāliem, kā nekomerciāliem mērķiem. Portālā ir arī bagātīga piekļuve datu kopām, kas nākušas no Eiropas valstīm.

■ Eiropas Savienības
Publikāciju birojs